

לקוטי תורה • פרשת נצבים • מאמר 4

שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בְּה' תִּגַּל נַפְשִׁי בֵּאלֹקִי

אֲשִׁישׁ בְּהוֹי', תִּגַּל נַפְשִׁי בֵּאלֹקִי

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/likutei-torah/nitzavim/4](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/nitzavim/4)

1 שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בְּהִי תִגַּל נִפְשִׁי בְּאֵלֶקִי. כִּי הִלְבִּישְׁנִי בְּגָדֵי יֵשַׁע וְגוֹי.

”אֲשִׁישׁ מְאוֹד בְּהוּי, נִפְשִׁי תִגִּיל בְּאֵלֶקִי, כִּי הִלְבִּישְׁנִי בְּגָדֵי יֵשַׁע” וְגוֹי.

(בְּמִדְרָשׁ הוֹבָא פְסוּק זֶה בּוֹיָקְרָא רַבָּה בְּפִי צוֹ סִיפַּ עֲשִׁירִית וְסִיפַּ וְאַתְחַנֵּן. וּבִשְׁהִי”שׁ [וּבִשְׁרֵי הַשִּׁירִים] רַבָּה בְּפִי

נִגְלִילָה וְנִשְׁמַחָה בְּךָ וְעֵינַי בְּזַח”ב [בְּזֶהֱרַ חֶלֶק בֵּין] בְּפִי יִתְרוֹ דִּי צַע”ב נִשְׂא קִלְיָג אִי בִלְק קִצִּיט בִּי)

(בְּמִדְרָשׁ מוֹבָא פְסוּק זֶה בּוֹיָקְרָא רַבָּה, בְּפִרְשַׁת צוֹ, בְּסוּף [פֶּרֶק] עֲשִׁירִי, וּבְסוּף פִּרְשַׁת וְאַתְחַנֵּן; וְכֵן בְּשִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה, עַל הַפְּסוּק ”נִגְלִילָה וְנִשְׁמַחָה בְּךָ”. עֵינָיו גַּם כְּזוֹהֵר, חֶלֶק בֵּי, פִּרְשַׁת יִתְרוֹ, דָּף צַע”ב; נִשְׂא, קִלְיָג עִי”א; בִּלְק, קִצִּיט ע”ב.)

הֵנָּה הַהִפְרָשׁ שֶׁבֵּין שִׁמְחָה לִגְלִילָה הוּא כִּי הַשִּׁמְחָה נִקְרָא בְּהַגְלוֹת נִגְלוֹת הַשִּׁמְחָה מִבְּחוּץ וְהִיא בְּחִינַת חֵג הַסּוּכוֹת זְמַן שִׁמְחָתָנוּ. וְגִילָה נִקְרָא כְּשֶׁהַשִּׁמְחָה עֲדִיין בְּפִנְיִמִית הַלֵּב וְלֹא בָּאָה לִידֵי גִילּוֹי בְּחִיצוֹנוֹת.

הַהִבְדָּל בֵּין שִׁמְחָה לִגְלִילָה הוּא כֹךָ: שִׁמְחָה נִקְרָאת כְּאִשֶּׁר הַשִּׁמְחָה מִתְגַּלָּה בְּגִלּוֹי כִלְפֵי חוּץ, וְזוֹהִי בְּחִינַת חֵג הַסּוּכוֹת, ”זְמַן שִׁמְחָתָנוּ”. גִּילָה נִקְרָאת כְּאִשֶּׁר הַשִּׁמְחָה עֲדִיין בְּפִנְיִמִיּוֹת הַלֵּב וְלֹא הִגִּיעָה לִידֵי גִילּוֹי כִלְפֵי חוּץ.

וְכַמִּי”שׁ וְגִילּוֹ בְּרַעְדָּה שְׂרַעְדָּה תִכְסֶּה אֶת הַשִּׁמְחָה שֶׁלֹּא תִהְיֶה נִרְאִית וְנִגְלִית בְּחוּץ רַק תּוֹכוֹ צוּף הַשִּׁמְחָה

וּבְהַתְגַּלּוֹת נִרְאִית וְנִגְלִית בְּחִינַת רַעְדָּה וְהוּא בְּחִי רִי”ה [רֹאשׁ הַשָּׁנָה] וְכַמִּשְׁי”ת [וְכַמּוֹ שִׁתְּבָאֵר]

וְכַמּוֹ שִׁכְתוּב: ”וְגִילּוֹ בְּרַעְדָּה” — הַרַעְדָּה מִכְסֶּה עַל הַשִּׁמְחָה, כֹךָ שֶׁלֹּא תִירָאָה וְתִתְגַּלָּה כִלְפֵי חוּץ; רַק תּוֹכוֹ רִצּוֹף שִׁמְחָה, וְאִילוּ מֶה שֶׁנִּרְאָה וּמִתְגַּלָּה בְּגִלּוֹי הוּא בְּחִינַת הַרַעְדָּה. זוֹהִי בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּפִי שִׁתְּבָאֵר.

(וְזוֹהוּ הִי מֶלֶךְ תִּגַּל הָאָרֶץ וְהֵינּוּ בְּחִינַת יָמִים נוֹרָאִים שֶׁנִּקְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ הַמֶּלֶךְ הַמְּשַׁפֵּט הֵנָּה אִזּוֹ הוּא בְּחִינַת גִּילָה תִּגַּל הָאָרֶץ.

(וְזוֹהוּ גַם ”הוּי” מֶלֶךְ, תִּגַּל הָאָרֶץ”: זֶה בְּחִינַת הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים, שֶׁבָּהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא ”הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ” וְ”הַמֶּלֶךְ הַמְּשַׁפֵּט”. אִזּוֹ זֶה בְּחִינַת גִּילָה — ”תִּגַּל הָאָרֶץ”).

וְזוֹהוּ גַם כֵּן בְּנֵי צִיּוֹן יִגִּילוּ בְּמִלְכָּם. וְעֵינַי מִי”שׁ לִקְמֵן סִד”ה בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֵרֶת מַעֲנִין גִּילָה)

וְזוֹהוּ גַם ”בְּנֵי צִיּוֹן יִגִּילוּ בְּמִלְכָּם”. וְעֵינָיו בְּמֶה שִׁכְתוּב לְהִלָּן, בְּסוּף הַמַּאמֵר הַמִּתְחִיל ”בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֵרֶת”, בְּעֵינַי הַגִּילָה.)

וְהֵנָּה הַכְּתוּב אוֹמֵר שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ וְלֹא פִי מִי הוּא הַאֹמֵר וְהֵינּוּ לְפִי שֶׁהוּא מַאמֵר הַנְּבִיא בְּעַד כִּלְלוֹת יִשְׂרָאֵל.

הַפְּסוּק אוֹמֵר ”שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ”, וְאִינוּ מִפְרֵשׁ מִי הוּא הַאֹמֵר. הַטֶּעַם לִכֹּךְ הוּא שֶׁזוֹהוּ מַאמֵר הַנְּבִיא בְּשֵׁם כִּלְלֵי יִשְׂרָאֵל.

וביאור הענין הנה כתיב תקעו בחדש שופר. ופשטיה דקרא אינו מוכן לכאורה שאמר בחדש ולא פי' באיזה חדש והל"ל [והוה ליה למימר] בחדש השביעי.

ביאור העניין: כתוב "תקעו בחודש שופר". לכאורה, פשוטו של מקרא אינו מוכן, שהרי נאמר "בחודש" ולא פורש באיזה חודש; היה צריך לומר "בחודש השביעי".

2 וגם מאי דכתיב שופר בשופר מיבעי ליה. אך הענין כי הנה חדש הוא מלשון התחדשות שעל שם זה נק' כן כל חדש

גם לגבי מה שנאמר "שופר", היה צריך לומר "בשופר". אך העניין הוא כך: המילה "חודש" נגזרת מלשון התחדשות, ומשום כך נקרא כך כל חודש,

מפני חי דוש הלבנה שמתחדשת בכל חדש ואמר תקעו בחדש שופר פי' בחידושו של שופר שהשופר מתחדש בכל שנה ושופר של שנה זו אינו שופר

בגלל חידוש הלבנה, שמתחדשת בכל חודש. ונאמר "תקעו בחודש שופר", כלומר: בחידושו של השופר, שכן השופר מתחדש בכל שנה, והשופר של שנה זו אינו השופר

של שנה אחרת ולבאר זה צריך להקדים ביאור ענין ר"ה [ראש השנה] שנקבע באחד בתשרי שבו נברא האדם הוא יום ששי למע"ב [למעשה בראשית]. כי בכ"ה באלול נברא העולם.

של שנה אחרת. כדי לבאר זאת, יש להקדים ולבאר את עניינו של ראש השנה, שנקבע באחד בתשרי, היום שבו נברא האדם; זהו היום השישי למעשה בראשית. שכן העולם נברא בכ"ה באלול.

3 וצריך להבין למה אין קובעין ר"ה [ראש השנה] ביום א' למע"ב [למעשה בראשית]. ויום א' למע"ב [למעשה בראשית] הי' [היה] צ"ל א' בתשרי ולמה היה תחלת בריאת שמים וארץ בכ"ה באלול.

צריך להבין: מדוע ראש השנה אינו נקבע ביום הראשון למעשה בראשית? היום הראשון למעשה בראשית היה צריך להיות בא' בתשרי; מדוע תחילת בריאת שמים וארץ הייתה בכ"ה באלול,

ור"ה [וראש השנה] שהוא יום א' בתשרי היה ביום ברוא אדה"ר [אדם הראשון]. אך הנה על תחלת בריאת שמים וארץ לא היה צריך לקבוע ר"ה [ראש השנה] יום מיוחד בשנה

ואילו ראש השנה, החל בא' בתשרי, היה ביום שבו נברא אדם הראשון? אלא שתחילת בריאת שמים וארץ לא הצריכה לקבוע יום מיוחד בשנה לראש השנה,

כי בריאת שמים וארץ היא בריאה מאין ליש גשמי להיות נראה גשמיות העולם וחומריותו ליש ודבר. משום שבריאת שמים וארץ היא בריאה של יש גשמי מאין, כך שהגשמיות והחומריות של העולם נראות כמציאות וכדבר.

4 וע"ז נאמר המחדש בטובו בכל יום תמיד מע"ב [מעשה בראשית] שבריאה זו מתחדשת תמיד בכל יום ולא ברי"ה [בראש השנה] בלבד

ועל כך נאמר: "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית" — הבריאה הזאת מתחדשת ללא הרף, בכל יום, ולא רק בראש השנה.

אלא על בריאת האדם ביום ששי למע"ב [למעשה בראשית] ולא על בריאת גופו אלא על נפשו שנא' [שנאמר] ויפח באפיו נשמת חיים שנשמת אדה"ר [אדם הראשון] היתה כלולה מכל נש"י [נשמות ישראל] וכמ"ש אדם אתם

אלא [היה צורך בראש השנה] לציון בריאת האדם ביום השישי למעשה בראשית; ולא בריאת גופו, אלא בריאת נשמתו, ככתוב: "ויפח באפיו נשמת חיים". נשמת אדם הראשון כללה את כל נשמות ישראל, ככתוב: "אדם אתם",

והיא תכלית עיקר בריאת העולמות כמ"ש בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית הנה התחדשות בריאה זו שהיא מאין ליש רוחני היא מתחדשת בכל ר"ה [ראש השנה].

וזו תכלית בריאת העולמות ועיקרה, ככתוב "בראשית" — בשביל ישראל, שנקראו "ראשית". והנה, בריאה זו, שהיא מאין ליש רוחני, מתחדשת בכל ראש השנה.

(וענין זה הוא מ"ש בע"ח [בעץ חיים] שער הנסירה רפ"ב ובפע"ח [ובפרי עץ חיים] שער הק"ש [הקריאת שמע] פ"ה כי ב' יחודים יש למעלה בחכמה וכינה האחד להחיות העולמות ולקיים קיום הכרחי והמשכה זו ויחוד זה הוא תדירי ואינו נפסק לעולם

(ענין זה הוא מה שכתוב ב-Etz Chaim, Shaar HaNesirah, בתחילת פרק 2, וב-Pri Etz Chaim, Krias Shema, פרק 5: למעלה יש שני ייחודים בחכמה וכינה. האחד נועד להחיות את העולמות ולקיים אותם בקיום הכרחי; המשכה וייחוד אלה מתקיימים תמיד ואינם נפסקים לעולם,

כי אם יתבטל רגע אחד יתבטלו כל העולמות. ויחוד ב' להולדת מוחין שהם נשמת זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] פנימית העולמות וזה היחוד וההמשכה אינו תדיר כו'.

שכן אילו היה נפסק אפילו לרגע אחד, כל העולמות היו חדלים להתקיים. והייחוד השני נועד להולדת המוחין, שהם נשמת ז"א ונוקבא, פנימיות העולמות; ייחוד והמשכה אלה אינם מתקיימים תמיד וכו'.

וְהִנֵּה פִי יִיחֹד חוֹיִב [חֲכָמָה וּבִינָה] הוּא עֵנִין הַהִמְשָׁכָה מֵאֵין לִישׁ כִּי הַחֲכָמָה מֵאֵין תִּמְצָא וּבִינָה נִקְיִי יֵשׁ כְּנוֹדָע מִמִּי שׁ לִהְנַחִיל אוֹהֲבֵי יֵשׁ.

וְהִנֵּה, פִּירוּשׁ יִיחֹד חֲכָמָה וּבִינָה הוּא הַמְשָׁכָה מֵאֵין לִישׁ, שֶׁהִרִי הַחֲכָמָה נִמְצָאת מֵאֵין, וּבִינָה נִקְרֵאת יִישׁ, כִּידוּעַ מִן הַכְּתוּב: "לִהְנַחִיל אוֹהֲבֵי יֵשׁ".

וְהִנֵּה בְּחִי הֵאֵ לַהֲחִיּוֹת הָעוֹלָמוֹת עִי נֹאמֵר הַמְּחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תִּמִּיד כּוֹי שֶׁאֵינוֹ נִפְסֵק הַהִמְשָׁכָה מֵאֵין לִישׁ תִּמִּיד כּוֹי וּמִזֶּה נִמְשָׁךְ הַתְּהוּוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הָעוֹלָמוֹת.

וְהִנֵּה עַל הַבְּחִינָה הָרִאשׁוֹנָה, לַהֲחִיּוֹת אֶת הָעוֹלָמוֹת, נֹאמֵר "הַמְּחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תִּמִּיד" וְכוֹי: הַהִמְשָׁכָה מֵאֵין לִישׁ אֵינָה נִפְסֵק לְעוֹלָם וְכוֹי; וּמִמֶּנָּה נֹבֶעֶת הַתְּהוּוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הָעוֹלָמוֹת.

וְזֶהוּ עֵנִין מֵאֵין לִישׁ גִּשְׁמִי כּוֹי רִי"ל [רוּצָה לֹמֵר] חִיצוֹנִיּוֹת הָעוֹלָמוֹת דֹּאבִי"ע [דֹּאצִּילוֹת בְּרִיאָה יִצִּירָה עֲשִׂיה] כּוֹי. אֲמֵנָם מֵאֵין לִישׁ רוּחָנִי הֵינֵנו הוֹלְדֵת הַנִּשְׁמוֹת שֶׁהֵם פְּנִימִי [פְּנִימִיּוֹת / פְּנִימִיּוֹת] הָעוֹלָמוֹת וּמִקּוֹרֵם לִידֵת זוֹי"נ [זְעִיר אֲנִפִּין וְנוֹקְבָא] שֶׁהֵם בְּחִי אָדָם וְחוּה כּוֹי

וְזֶהוּ עֵנִין "מֵאֵין לִישׁ גִּשְׁמִי" וְכוֹי, כְּלֹמֵר חִיצוֹנִיּוֹת הָעוֹלָמוֹת דֹּאצִּילוֹת, בְּרִיאָה, יִצִּירָה וְעֲשִׂיה וְכוֹי. אֲבָל "מֵאֵין לִישׁ רוּחָנִי" פִּירוּשׁוֹ הוֹלְדֵת הַנִּשְׁמוֹת, שֶׁהֵם פְּנִימִיּוֹת הָעוֹלָמוֹת; וּמִקּוֹרֵן הוּא הוֹלְדֵת זוֹי"א וְנוֹקְבָא, שֶׁהֵם בְּחִינַת אָדָם וְחוּה וְכוֹי.

וְהֵינֵנו עִי יִיחֹד עֲלִיּוֹן דְּחוֹי"ב [דְּחֲכָמָה וּבִינָה] שֶׁמִּקְבָּלִים הַהִשְׁפָּעָה מֵאִי"א [מֵאֲרִיךְ אֲנִפִּין] וְעֵתִיק וּמִלְמַעְלָה מַעְלָה עַד אִי"ס כּוֹי וְכִמִּי"ש בְּלִקְיָת [בְּלִקּוּטֵי תוֹרָה (לְהֵאֲרִיז"ל)] פִּי וִירָא וְכִלְלוֹת הַמְשָׁכָה זֶה הוּא בְּרִי"ה [בְּרִאשׁ הַשָּׁנָה] שֶׁאֵז הוּא לִידֵת וְהַמְשָׁכָה מוֹחִין דְּזוֹי"נ [דְּזְעִיר אֲנִפִּין וְנוֹקְבָא] כּוֹי

וְזֶהוּ בְּאִמְצָעוֹת הַיִּיחֹד הָעֲלִיּוֹן שֶׁל חֲכָמָה וּבִינָה, הַמִּקְבָּלוֹת אֶת הַשְּׁפָעָה מֵאֲרִיךְ אֲנִפִּין וּמִעֵתִיק, וּמִדְּרָגוֹת גְּבוּהוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, עַד אֵין סוֹף וְכוֹי, כִּפִּי שֶׁנִּכְתַּב בְּלִקּוּטֵי תוֹרָה [שֶׁל הָאֲרִיז"ל], פֶּרֶשׁת וִירָא. הַמְשָׁכָה זֶה בְּכִלְלוֹתָהּ הִיא בְּרִאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁאֵז נֹלְדִים וְנִמְשָׁכִים הַמוֹחִין שֶׁל זוֹי"א וְנוֹקְבָא וְכוֹי.

שֶׁלֹּכֵן נִקְיִי בִשְׁם רִי"ה [רִאשׁ הַשָּׁנָה] כִּמוֹ רִאשׁ הָאָדָם עַד"מ שֶׁשֵּׁם רִאשִׁית גִּילּוֹי כִלְלוֹת הַחִיּוֹת מַעֲצָמִיּוֹת הַנִּפְשׁ אֲשֶׁר בְּעֲצָמוֹת הַנִּפְשׁ כָּל פֶּרֶטִי הַתְּחִלּוֹת הַחִיּוֹת כְּלֹלִים בְּהָעֵלֶם וְרִאשִׁית

לִכֵּן הוּא נִקְרָא בִשְׁם רִאשׁ הַשָּׁנָה, בְּדוּמָה לְרִאשׁ הָאָדָם, לְמַשְׁלָה: כּוֹ מִתְגַּלָּה לְרִאשׁוֹנָה הַחִיּוֹת בְּכִלְלוֹתָהּ מַעֲצָמוֹת הַנִּפְשׁ. שֶׁכֵּן בְּעֲצָמוֹת הַנִּפְשׁ כָּל הַפֶּרֶטִים שֶׁל חִלּוּקֵת הַחִיּוֹת כְּלֹלִים בְּהָעֵלֶם; וְרִאשִׁית

יציאתן מההעלם אל הגילוי הוא ע"י שנמשך תחלה גילוי כללות החיות מעצמות הנפש במוחין שבראש ומהם מתפשט לכל אבר לפי מזגו ותכונתו כך בר"ה [בראש השנה] נמשך

יציאתם מן ההעלם אל הגילוי נעשית בכך שתחילה נמשכת התגלות החיות בכללותה מעצמות הנפש אל המוחין שבראש, ומשם היא מתפשטת לכל איבר לפי המזג והטבע שלו. כך גם בראש השנה נמשכת

גילוי כללות החיות של כל השנה וממנו נמשך חיות להתחלקות פרטים של רגלים וארבע תקופות ובארבעה פרקים שבהם העולם נידון וי"ב חדשים ואח"כ לימים אחדים להיות

התגלות החיות בכללותה של השנה כולה; וממנה נמשכת חיות לחלוקה לפרטים: שלושת הרגלים, ארבע התקופות, ארבעת הפרקים שבהם העולם נידון, שנים עשר החודשים, ולאחר מכן לימים בודדים, כדי להיות

מחדש בכל יום תמיד מע"ב [מעשה בראשית] ואדם נידון בכל יום ואח"כ גם לרגעים וכמ"ש לרגעים תבחננו מפני שראשית גילוי ההמשכה הכללית היא מבחי' סוכ"ע שאינו בגדר עלמין כלל

"מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית", ו"אדם נידון בכל יום"; ולאחר מכן גם לרגעים, כפי שנאמר: "לרגעים תבחננו". [הדבר נובע] מכך שראשית הגילוי של ההמשכה הכללית היא מבחינת סוכ"ע כל עלמין, שאינו נתון כלל בגדר העולמות;

דהיינו שאין שם בחי' גילוי עלמין כלל רק שכל בחי' עלמין הם שם בהתכללות בהעלם כמו עד"מ בעצמות הנפש הנ"ל.

כלומר, אין שם כלל בחינה של עולמות גלויים; אלא כל בחינות העולמות כלולות שם בהעלם, בדומה לעצמות הנפש שהוזכרה לעיל.

5 ואין פ"י סובב ומקיף מלמעלה שהרי כתיב את השמים ואת הארץ אני מלא אני ממש

כעת, "מקיף" אינו פירושו מקיף וסובב מלמעלה, שהרי נאמר: "את השמים ואת הארץ אני ממלא" — אני ממש.

אלא שאין שם בחי' גילוי לשיוכלו העולמות לקבל ולא יבטלו כמציאות שהרי כל העולמות הם בע"ג [בעלי גבול / בעל גבול] ת"ק שנה ואפילו המלאכים

אלא שאין שם בחינה של גילוי שהעולמות יוכלו לקבל בלי להתבטל ממציותם. שהרי כל העולמות מוגבלים, ונממדים ב"מהלך חמש מאות שנה"; ואפילו המלאכים,

שהם שכליים נבדלים הרי יש גבול להשגתם ואין יכולין לקבל אור א"ס ב"ה שכשמו כן הוא אין לו סוף כו' ועל ידי התחדשות גילוי כזה שהוא למעלה מן ההשתלשלות לבחינת וסדר ההשתלשלות

שהם שכלים נבדלים, הבנתם מוגבלת ואינם יכולים לקבל את אור אין סוף, ברוך הוא, שכשמו כן הוא — אין לו סוף וכו'. ועל ידי חידוש גילוי כזה, שהוא למעלה מהשתלשלות, אל בחינת וסדר ההשתלשלות,

דהיינו מבחי' אני מלא אני ממש לבחי' מכה"כ [מלא כל הארץ כבודו] כבוד הוא בחינת התלבשות בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] נמשך תחלה ראשית הגילוי בכללות החיות בר"ה [בראש השנה] על כל השנה ואח"כ לפרקים וחדשים וימים ורגעים בדרך השתלשלות.

כלומר, מבחינת "אני ממלא" — "אני ממש" — לבחינת "מלא כל הארץ כבודו", כאשר "כבוד" הוא בחינת התלבשות בממלא כל עלמין, נמשכת תחילה ראשית הגילוי כחיות כללית בראש השנה, עבור כל השנה; ולאחר מכן, לפרקים, לחדשים, לימים ולרגעים, בדרך השתלשלות.

6 וזהו ענין יחוד קוב"ה [קודשא בריך הוא] ושכינתיה פי' קוב"ה [קודשא בריך הוא] היינו בחי' קדוש ומובדל. וכענין הגבל את ההר וקדשתו

וזהו ענין היחוד של הקדוש ברוך הוא ושכינתו. כלומר, "הקדוש ברוך הוא" הוא בחינת קדוש ומובדל, כמו שנאמר: "הגבל את ההר וקדשתו",

דהיינו בחי' סוכ"ע ושכינתיה הוא בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] והיחוד היא המשכה שמבחי' סוכ"ע בחי' אני מלא לבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] להיות מכה"כ [מלא כל הארץ כבודו]

כלומר, בחינת סוכ"ע כל עלמין; ו"שכינתו" היא בחינת ממלא כל עלמין. והיחוד הוא המשכה מבחינת סוכ"ע כל עלמין, בחינת "אני מלא", אל בחינת ממלא כל עלמין, כדי ש"מלא כל הארץ כבודו".

וזה נמשך בר"ה [בראש השנה] בכללות (וזהו ובכן תן כבוד ה' לעמך כו' שימשך מבחי' סוכ"ע בחי' אני מלא לבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] שנק' כבוד.

והמשכה זו נמשכת בראש השנה באופן כללי. (וזהו [פירוש] "ובכן תן כבוד הוי' לעמך" וכו': שתימשך בחינת סוכ"ע כל עלמין, בחינת "אני מלא", אל בחינת ממלא כל עלמין, שנקראת כבוד.

וזהו ואולם חי אני ומלא כבוד ה' וגוי. ועמ"ש במ"א בדי"ה כי על כל כבוד חופה וע' מזה גי' בדי"ה כי כארץ תוציא צמחה):

וזהו [פירוש] "ואולם חי אני ומלא כבוד הוי"י וגוי. ועיין מה שנכתב במקום אחר, במאמר המתחיל "כי על כל כבוד חופה"; ועיין גם בזה במאמר המתחיל "כי כארץ תוציא צמחה").

7 ב והנה בעת בריאת אדה"ר [אדם הראשון] היה בחי' כי חפץ חסד הוא ועכשיו באתעדל"ת [באתערותא דלתתא]

תליא מילתא

2. והנה, בעת בריאת אדם הראשון הייתה הבחינה של "כי חפץ חסד הוא"; ואילו עכשיו הדבר תלוי באתערותא דלתתא.

(וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שם שיחוד הפנימי להולדות נשמות אינו נעשה אלא על ידינו) כי כח זה ניתן לאדה"ר [לאדם הראשון] כמ"ש ויהי האדם לנפש חיה שהוא לכאורה כפל לשון

(וכמו שכתוב בעץ חיים שם, שהיחוד הפנימי, המביא להולדת נשמות, נעשה רק על ידינו). כוח זה ניתן לאדם הראשון, כמו שכתוב: "ויהי האדם לנפש חיה" – ולכאורה זו כפילות לשון,

שהרי כבר נאמר ויפח באפיו נשמת חיים ולמה נאמרה ונשנית עוד ויהי האדם לנפש חיה.

שהרי כבר נאמר: "ויפח באפיו נשמת חיים"; ואם כן, מדוע נאמר ונשנה שוב: "ויהי האדם לנפש חיה"?

אלא פ"י חיה הוא שם דבר ומקור כלומר דבר שיש בו חיות להחיות כל חי

אלא שפירוש המילה "חיה" כאן הוא שם עצם ומקור: דבר שיש בו חיות להחיות כל חי;

דהיינו כמו שהנפש היא חיה שיש בה חיות להחיות הגוף בהתלבשותה בו כך ויהי האדם להיות כמו נפש זו המחיה.

כלומר, כשם שהנפש היא חיה, ויש בה חיות להחיות את הגוף כשהיא מתלבשת בו, כך נעשה האדם כמו נפש זו המחיה.

8 וזהו וירדו בדגת הים ובעוף השמים כלומר שהם יורידו וימשיכו החיות לכל דגת הים ולכל עוף

השמים שחיות כל חי תהא

וזהו [פירוש] "וירדו בדגת הים ובעוף השמים": כלומר, הם יורידו וימשיכו את החיות לכל דגי הים ולכל עופות השמים, כך שהחיות של כל יצור חי תהיה

תלוי במעשה האדם וכח זה הוא ממאמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו ומה הוא ית' כתיב ביה ואתה מחיה את כולם כך ניתן לאדם כח זה.

תלוי במעשי האדם. כוח זה נובע מן המאמר "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו": כשם שעליו, יתברך, נאמר "ואתה מחיה את כולם", כך ניתן כוח זה לאדם.

9 והנה אדה"ר [אדם הראשון] הי' [היה] כלול מכל נש"י [נשמות ישראל] לכן כל נשמה וניצוץ מישראל יש בו חלק

מנשמת אדה"ר [אדם הראשון] שלכן נאמר אדם אתם קרוים אדם

והנה אדם הראשון היה כלול מכל נשמות ישראל; לכן בכל נשמה וניצוץ מישראל יש חלק מנשמת אדם הראשון. משום כך נאמר: "אתם אדם" — אתם נקראים אדם.

ולכן באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] שלנו תליא מילתא להמשיך בר"ה [בראש השנה] כללות החיות מאור א"ס ב"ה הסכ"ע [הסובב כל עלמין] להיות גילוי אלקותו ית' על כל השנה

ולכן הדבר תלוי באתערותא דלתתא שלנו: להמשיך בראש השנה את כללות החיות מאור אין סוף ברוך הוא, הסובב כל עלמין, כדי שתהיה התגלות אלקותו יתברך במשך השנה כולה.

[וזהו ואמרתם כה לחי ופ"י בזה"ב [בזהר חלק ב'] ר"פ וארא] (דכ"ג ע"ב) יו"ט [יום טוב] דר"ה [דראש השנה] הוה לקשרא כה לחי כו'.

[וזהו] [פירוש] "ואמרתם: כה לחי". ופירושו בזה"ב, חלק ב, בתחילת פרשת וארא [דף כג, ע"ב]: "יום טוב של ראש השנה הוא לקשרא כה לחי וכו'".

וכן משמע בגמרא פ"ק [פרק קמא] דר"ה [דראש השנה] (ד"י"ח ע"א). והנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] כל הנביאים נתנבאו בכה היא בחי' מל' שנקרא אספקלריא דלא נהרא בחי' כדמותנו.

וכן משתמע מהגמרא, בפרק הראשון של מסכת ראש השנה [דף יח, ע"א]. והנה אמרו חז"ל: "כל הנביאים נתנבאו בכה"; זו בחינת מלכות, הנקראת "אספקלריא דלא נהרא", בחינת "כדמותנו".

וזהו ענין בכ"ה באלול נברא העולם בבחי' כה כדמותנו להיות נראה העולם ליש ודבר ואח"כ צ"ל ביטול היש ע"י קבלת עול מלכות שמים וע"י לקשרא כה לחי

וזהו ענין [המאמר ש] העולם נברא בכ"ה באלול: באמצעות בחינת "כה", "כדמותנו", כדי שהעולם יראה כמציאות וכדבר בפני עצמו. ולאחר מכן צריך להיות ביטול היש באמצעות קבלת עול מלכות שמים, ועל ידי כך "לקשרא כה לחי";

והיינו כמ"ש ואולם חי אני וימלא כבוד ה' וכנ"ל. וזהו ענין יחיד חי העולמים מלך כו'.

וזהו כמו שנאמר: "ואולם חי אני וימלא כבוד ה'", כנזכר לעיל. וזהו ענין "יחיד חי העולמים מלך" וכו'.

וע' בזה"א [בזהר חלק א] תולדות (קל"ה ב') בענין באר לחי רואי (וישלח קע"א ב') בענין כה לחי.

ועיין בזה"ב, חלק א, תולדות [דף קלה, ע"ב], בענין "באר לחי רואי"; וישלח [דף קעא, ע"ב], בענין "כה לחי".

והתקשרות ויחוד זה זהו ברי"ה [בראש השנה] שבו נברא האדם שבו נאמר ויפח באפיו נשמת חיים ע"כ הוא יכול להמשיך יחוד זה דבחי כה לחי.

והתקשרות ויחוד זה הם בראש השנה, שבו נברא האדם, ועליו נאמר: "ויפח באפיו נשמת חיים"; ולכן הוא יכול להמשיך יחוד זה שבכחינת "כה לחי".

והיינו ע"י ואמרתם ע"ד כי אמרתי עולם חסד יבנה אמ"ר [אש מים רוח] רי"ת [ראשי תיבות] אש מים רוח תורה עבודה גמ"ח [גמילות חסדים] כמבואר בד"ה לסוסתי בשה"ש [בשיר השירים] וכן קול השופר כלול מגי בחי אמ"ר [אש מים רוח].

והדבר נעשה באמצעות "ואמרתם", בדומה ל"כי אמרתי עולם חסד יבנה": ראשי התיבות אמ"ר הם אש, מים ורוח — תורה, עבודה וגמילות חסדים, כפי שמבואר במאמר המתחיל "לסוסתי" שבשיר השירים. וכך גם קול השופר מורכב משלוש הבחינות אש, מים ורוח.

והנה בט"ב [בתשעה באב] איכה ישבה בדד אי כ"ה כמ"ש בפי תרומה (דף קמ"ג ע"ב ע"ש) וברכות ע"פ איכה ישבה אוי לכה.

והנה, בתשעה באב [קוראים]: "איכה ישבה בדד" — אי כה, כלומר, "היכן כה?", כפי שנכתב בפרשת תרומה (דף קמ"ג ע"ב; עיינו שם), ובמדרש רבה על הפסוק "איכה ישבה": "אוי לכה".

ופי"י ישבה בדד היינו ההפך מבחינת כה לחי כ"א ובפשעיתם שולחה אמכם. כמ"ש ברבות בראשית (ס"פ י"ט) בשלוחין כו' בגרושין כו' איכה ישבה כו'.

ופירוש "ישבה בדד" הוא היפוכה של בחינת "כה לחי", אלא "ובפשעיתם שולחה אמכם", כפי שנכתב במדרש רבה, בראשית (סוף פרשה י"ט): "בשלוחין וכו', "בגרושין וכו', "איכה ישבה" וכו'.

ועיין בת"ז [בתיקוני זוהר] סוף תיקון י"ט. ועמ"ש בד"ה ואשה כי תדור נדר גבי איכה תרעה אך ועיינו בתיקוני זוהר, סוף תיקון י"ט. ועיינו גם במה שנכתב במאמר המתחיל "ואשה כי תדור נדר", בעניין "איכה תרעה". אך

הנה על ידי הבחינה רחל מבכה כו' מעוררים רחמים להיות נמשך אח"כ באלול יג, מרחמים שעיי"ז יומשך ברי"ה [בראש השנה] להיות ואמרתם

הנה, באמצעות הבכי — "רחל מבכה" וכו' — מעוררים רחמים, כדי שאחר כך, באלול, יימשכו י"ג מידות הרחמים; ובאמצעות יימשך בראש השנה [העניין של] "ואמרתם:

כה לחי כ נ"ל [הנ"ל] ועמ"ש במ"א בד"ה ת"ר [תנו רבנן] נר חנוכה כש"א [בית שמאי אומרים] כו' איך שיש מעלה באספשא"מ [באספקלריא שאינה מאירה] שיכולים לראות בה מה שאין רואים באספשא"מ [באספקלריא המאירה].

"כה לחי", כנזכר לעיל. ועיינו גם כמה שנכתב במקום אחר, במאמר המתחיל "תנו רבנן: נר חנוכה, בית שמאי אומרים" וכו', על המעלה שיש באספקלריא שאינה מאירה: אפשר לראות בה את מה שאין רואים באספקלריא המאירה.

ולכן אמר ישע"י [ישעיה] ואראה את ה' לפי שנתנבא בכה שהוא אספשא"מ [אספקלריא שאינה מאירה] ומשה שנתנבא בזה אמר כי לא יראני כדאיתא בגמ' [בגמרא] ספ"ד [סוף פרק ד'] דיבמות (דמ"ט).

ולכן אמר ישעיהו: "ואראה את ה'", משום שהתנבא בבחינת כה, שהיא אספקלריא שאינה מאירה; ואילו משה, שהתנבא בבחינת זה, אמר: "כי לא יראני", כפי שמוכח בגמרא, בסוף הפרק הרביעי של יבמות (דף מ"ט).

ומה יובן איך שאע"פ [שאף על פי] שבח"י זה ובח"י חי הוא למעלה מבח"י כה עכ"ז [עם כל זה] יש ג"כ מעלה יתירה בבח"י כה ואספשא"מ [ואספקלריא שאינה מאירה] שע"ז יבוא לבח"י בכל מאדך ועיין ברכות פ' וירא פ' נ"ו ע"פ נלכה עד כה.

ומכאן יובן, שאף שבחינת זה ובחינת חי הן למעלה מבחינת כה, בכל זאת יש מעלה מיוחדת גם בבחינת כה ובאספקלריא שאינה מאירה, שבאמצעותה מגיעים לבחינת "בכל מאדך". ועיינו במדרש רבה, פרשת וירא, פרשה נ"ו, על הפסוק "נלכה עד כה".

10 וזהו ענין התשובה כמ"ש סד"ה הראיני את מראיך וזהו ענין ואמרתם כה לחי כו' להיות התחברות ב' הבח"י יחד ואומרים אתה זוכר מעשה עולם וזכרנו לחיים ומקדש ישראל ויום הזכרון

וזהו ענין התשובה, כפי שנכתב בסוף המאמר הפותח במילים "הראיני את מראיך". וזהו פירוש "ואמרתם כה לחי" וכו': חיבור שתי הבחינות יחד. ואנו אומרים: "אתה זוכר מעשה עולם", "זכרנו לחיים" ו"מקדש ישראל ויום הזיכרון".

כי לשון זכירה נופל על דבר קטן ופחות הערך אשר נקל בעיני האדם לשכוח עליו ולאבדו וצריך לזכור עליו כך

שהרי לשון "זכירה" נאמרת על דבר קטן וחסר ערך, שאדם עלול לשכוח ולאבד בקלות, ולכן עליו לזכור אותו. כך גם,

הנה המשכה זו להיות ראשית גילוי החיות בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] הוא רק בבחי' זכר רב טובך יביעו להודיע לבני האדם גבורותיו הן הצמצומים

המשכה זו, שבה מתגלה תחילה חיות בבחינת ממלא כל עלמין, היא רק בבחינת "זכר רב טובך יביעו", "להודיע לבני האדם גבורותיו" – אלו הם הצמצומים,

רבים ועצומים עד אין מספר שצממם א"ס [אור אין סוף] ב"ה הסוכ"ע דכולא קמיה כלא ממש חשיבי ואינו אפילו ערך טפה מים אוקיינוס

רבים ועצומים, שאין להם מספר, שאור אין סוף ברוך הוא, סובב כל עלמין, צמצם; שהרי "כולא קמיה כלא ממש חשיבי", והעולמות אינם אפילו ביחס של טיפה לעומת מי האוקיינוס;

רק מלכותך מלכות כל עולמים בחי' מלי בלבד וכנודע ממאמר יחיד חי העולמים מלך וכו' כמ"ש במ"א אלא "מלכותך מלכות כל עולמים" – בחינת מלכות בלבד, כידוע מן הנוסח "יחיד חי העולמים מלך" וכו', כפי שנכתב במקום אחר.

ולכן כל מעשה עולם אינם רק בבחי' זכירה כאדם שזוכר על החפץ קטן שיש לו שנקל לאבדו ואפילו כל יצורי קדם הן העולמות העליונים וכו'.

ולכן כל "מעשה עולם" אינם אלא בבחינת זכירה, כמו אדם שזוכר חפץ קטן שיש לו, שקל לאבדו; ואפילו "כל יצורי קדם", שהם העולמות העליונים וכו'.

(ועמ"ש מזה בד"ה כי ביום הזה יכפר כפי אחריו). וזהו השבח שמשבחים לפניו ית' אתה זוכר

(ועיינו במה שנכתב על כך במאמר הפותח במילים "כי ביום הזה יכפר", בפרשת אחרי). וזהו השבח שאנו משבחים לפניו יתברך: "אתה זוכר".

כי כל סידור שבחיו של מקום הוא ע"ד במקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא

שהרי כל סדר שבחיו של מקום הוא על דרך "במקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא"

ענותותו כמ"ש במ"א ואותה אנו מבקשים זכרנו לחיים להיות בחי' זכירה זו לפניו ית' להיות המשכת אור א"ס ב"ה הסוכ"ע לבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין].

ענותותו, כפי שכתוב במקום אחר. וזה מה שאנו מבקשים: "זכרנו לחיים" – שהבחינה הזאת של זכירה תהיה לפניו יתברך, כדי שיימשך אור אין סוף ברוך הוא, סובב כל עלמין, אל בחינת ממלא כל עלמין.

11 והנה ברי"ה [בראש השנה] אומרים זה היום תחלת מעשיך הגם שרי"ה [שראש השנה] הוא יום ברוא אדה"ר [אדם

הראשון] והוא יום ו' למע"ב [למעשה בראשית] הוא מפני

והנה, בראש השנה אומרים: "זה היום תחילת מעשיך", אף על פי שראש השנה הוא היום שבו נברא אדם הראשון, והוא היום השישי למעשה בראשית. הטעם לכך הוא

כי סוף מעשה במחשבה תחלה וכמ"ש בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית ישראל עלה במחשבה ופי' במחשבה זו הוא עד"מ

"סוף מעשה במחשבה תחילה", כמו שנאמר: "בראשית" — בשביל ישראל, שנקראו "ראשית"; "ישראל עלה במחשבה". והפירוש של "במחשבה" כאן הוא, על דרך משל,

כמו שבאדם עיקר הנהגתו הוא ע"י המחשבה שאחריה נמשכו כל האברים ונשמעים לה כך המחשבה העליונה הקדומה אנא אמלוך היתה ע"י ישראל שבשביל ישראל שנק' ראשית כו' וביום ברוא אדם ביום ו' נגמרה תחלת המחשבה

כמו שאצל האדם עיקר הנהגתו הוא על ידי המחשבה, שכל האיברים נמשכים אחריה ונשמעים לה, כך המחשבה העליונה הקדומה, "אנא אמלוך", הייתה באמצעות ישראל, שכן [הייתה] בשביל ישראל, שנקראו "ראשית" וכו'. וביום שבו נברא האדם, ביום השישי, הושלמה המחשבה הראשונית.

ולכן נק' תחלת מעשיך שהמחשבה היא כמעשה לגבי הקב"ה שאף המחשבה נחשבת אצלו לבחי' עשייה. ולכן הוא נקרא "תחילת מעשיך", שכן ביחס לקב"ה המחשבה היא כמעשה, ואף המחשבה נחשבת אצלו לבחינת עשייה.

12 וכמ"ש ביום עשות הוי' אלקים כו' ובע"מ [ובעשרה מאמרות] נברא העולם ובמדרש איתא במחשבה אחת כו'.

כמו שכתוב: "ביום שבו עשה ה' אלקים" וכו'; העולם נברא בעשרה מאמרות, ובמדרש נאמר: "במחשבה אחת" וכו'.

אך הכח הזה הניתן לישראל באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] להיות זה היום תחלת מעשיך להמשיך מבחי' סוכ"ע לבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] ביארו מסדרי התפלה

אך את הכוח הזה שניתן לישראל, באמצעות אתערותא דלתתא, להפוך את היום לי"זה היום תחילת מעשיך" — כלומר, להמשיך מבחינת סוכב כל עלמין לבחינת ממלא כל עלמין — הסבירו מסדרי התפילה:

כִּי חָק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לְאֵלֶיךָ יַעֲקֹב דְּמִלַּת כִּי פִירוּשׁוֹ נִתְּיֵנָה טַעַם עַל מֶה שֶׁקֹּדֶם לֹמַר זֶה הַיּוֹם תַּחֲלֵת מַעֲשִׂיךָ כּו'.

”כִּי חוֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא, מִשְׁפָּט לְאֵלֶיךָ יַעֲקֹב”. הַמִּילָה ”כִּי” נֹתֶנֶת טַעַם לְדִבְרִים שֶׁנֶּאֱמָרוּ קֹדֶם לָכֵן: ”זֶה הַיּוֹם תַּחֲלֵת מַעֲשִׂיךָ וְכו'.

13 וּבִיאֹר הָעֲנִין הוּא כִּי הִנֵּה הַתּוֹרָה נִקְ' חוֹק וּמִזֹּון לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא הַמִּשְׁכָּת אֹר א"ס ב"ה בְּפִנִּימִי [בְּפִנִּימִיּוֹת /

בְּפִנִּימִיּוֹת] הַנֶּפֶשׁ שֶׁא"א לְהַנְשִׁמָּה

בִּיאֹר הָעֲנִין הוּא כֹךְ: הַתּוֹרָה נִקְרָאת ”חֹק” וּמִזֹּון לְיִשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי שֶׁהִיא הַמִּשְׁכָּה שֶׁל אֹר אֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא אֵל פְּנִימִיּוֹת הַנֶּפֶשׁ. שֶׁהִרִי הַנֶּפֶשׁ אֵינָה יִכְוֹלָה

שֶׁהִיא בְּע"ג [בְּעֵלִי גְבוּל / בְּעַל גְבוּל] לְקַבֵּל אֹר א"ס ב"ה שֶׁאֵין לָהּ עֶרֶךְ אֵלֶיּוֹ ית' כ"א ע"י הַתּוֹרָה שֶׁהִיא הִיא חֲכָמָתָהּ וּרְצוֹנָהּ ית' וְהַתּוֹרָה נִקְ' חָק

שֶׁהִיא מוֹגְבֵּלָתָהּ, לְקַבֵּל אֵת אֹר אֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהִרִי אֵין לָהּ כָּל עֶרֶךְ בִּיחֹס אֵלֶיּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, אֵלָּא בְּאִמְצָעוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא חֲכָמָתָהּ וּרְצוֹנָהּ יִתְבַּרֵּךְ. הַתּוֹרָה נִקְרָאת ”חֹק”

שֶׁהִיא נִתְפַּסֶּת וְנִקְלָטֶת בְּפִנִּימִיּוֹת הַנֶּפֶשׁ וְהַמִּצְוֹת נִקְ' מִשְׁפָּטִים לְפִי שֶׁהַמִּצְוֹת הֵן בְּבַחֲי חִיצוֹנִיּוֹת רַק מִשְׁפָּט לְשׁוֹן הִילוך כְּתָרְגוֹם עַל כִּמְשִׁפֵּט הָרֹאשׁוֹן כֹּהֲלִכְתָּא קְדָמִייתָא

מִשׁוּם שֶׁהִיא נִתְפַּסֶּת וְנִקְלָטֶת בְּפִנִּימִיּוֹת הַנֶּפֶשׁ. וְהַמִּצְוֹת נִקְרָאוֹת ”מִשְׁפָּטִים”, מִפְּנֵי שֶׁהַמִּצְוֹת הֵן בְּבַחֲינַת חִיצוֹנִיּוֹת; וְאֵילוֹ ”מִשְׁפָּט” הוּא לְשׁוֹן הִלִּיכָה, כִּפִּי שֶׁהַתְּרָגוֹם מִתְּרָגֵם אֵת ”כִּמְשִׁפֵּט הָרֹאשׁוֹן” — ”כֹּהֲלִכְתָּא קְדָמִייתָא”;

דְּהֵינּוּ שְׁמ"מ יֵשׁ בְּהֵן בַּחֲי הַתְּפִשְׁטוֹת וְהִילוך הַמִּשְׁכָּה מֵאֹר א"ס ב"ה וְהוּא נִמְשָׁךְ וּמִתְפַּשֵּׁט עַד בַּחֲי אֵלֶיךָ יַעֲקֹב יו"ד עֵקֶב עֵקֶב בַּחֲי חִיצוֹנִיּוֹת

כְּלֹמֶר, אֵף עַל פִּי כֵן יֵשׁ בְּהֵן בַּחֲינָה שֶׁל הַתְּפִשְׁטוֹת וְהִלִּיכָה שֶׁל הַמִּשְׁכָּת אֹר אֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא; הָאֹר נִמְשָׁךְ וּמִתְפַּשֵּׁט עַד לְבַחֲינַת ”אֵלֶיךָ יַעֲקֹב” — יו"ד-עֵקֶב, ”עֵקֶב” — בַּחֲינַת הַחִיצוֹנִיּוֹת.

(שְׁעִי הַתּוֹמִיץ [הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת] נִמְשַׁךְ מֵאוֹר אִיס הַסּוֹכִיעַ בְּנִשְׁמוֹת וַיִּיל [וַיֵּשׁ לּוֹמֵר] כִּי אוֹרִיִּיתָא מִחוּיֵב [מִחֲכֻמָּה וּבִינָה] נִפְקָא וְכִבְר נִתְבָּאָר שְׁעִי יַחֲד חוּיֵב [חֲכֻמָּה וּבִינָה] נִמְשָׁכוּ נִשְׁמוֹת זִוִּינ [זַעִיר אֲנַפִּין וְנוֹקְבָא] כּוֹי. עוֹיִיל [עוֹד יֵשׁ לּוֹמֵר] עֲפֻמִּישׁ [עַל פִּי מָה שֶׁכָּתוּב] בּוֹחִיא [בּוֹהֵר חֶלֶק אֵ] תּוֹלְדוֹת [קִלְיֵד בִּי] וְהוֹבָא בְּעִיח [בְּעֵץ חַיִּים] שְׁעַר הַפְּרָצוּפִים שְׁכִיט סוֹף דְּרוֹשׁ אִי:

(בְּאִמְצָעוֹת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת נִמְשַׁךְ אוֹר אֵין סוֹף הַסּוֹכֵב כָּל עֲלָמִין אֶל הַנִּשְׁמוֹת. וַיֵּשׁ לּוֹמֵר שְׁזָהוּ מִשּׁוֹם שְׁאוֹרִיִּיתָא מִחֲכֻמָּה וּבִינָה נִפְקָא, וְכִבְר נִתְבָּאָר שְׁעַל יְדֵי יַחֲד חֲכֻמָּה וּבִינָה נִמְשָׁכוּ נִשְׁמוֹת זִוִּיא וְנוֹקְבָא וְכוּי. וְעוֹד יֵשׁ לּוֹמֵר עַל פִּי מָה שֶׁנִּכְתָּב בּוֹהֵר, חֶלֶק אֵ, תּוֹלְדוֹת [קִלְיֵד בִּי], וְהוֹבָא בְּעֵץ חַיִּים, שְׁעַר הַפְּרָצוּפִים, שְׁעַר כִּיט, סוֹף דְּרוֹשׁ אִי:)

14 ג אַךְ לִקְרֹב אֶל הַשֶּׁכֶּל אֵיךְ תִּהְיֶינָה הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת מִמְשִׁיכוֹת גִּילּוֹי אוֹר אִיס בִּיָּה הַסּוֹכִיעַ לִהְיוֹת בְּבַחֲי מִמְכִּיעַ [מִמְלֵא כָּל עֲלָמִין] בְּנִשְׁמַת הָאָדָם

3. כְּדֵי לִקְרֹב אֶל הַהִבְנָה כִּיצַד הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת מִמְשִׁיכוֹת וּמַגְלוֹת אֶת אוֹר אֵין סוֹף, בְּרוּךְ הוּא, סוֹכֵב כָּל עֲלָמִין, כִּךְ שִׁיחִיה בְּבַחֲינַת מִמְלֵא כָּל עֲלָמִין בְּנִשְׁמַת הָאָדָם:

הִנֵּה יוֹבֵן עִיפִי מָה שֶׁנּוֹדַע שֶׁהַשְּׂמִיחָה גּוֹרֵמַת עֲנוּה וּשְׁפָלוּת וְכִמְשַׁל הַמֶּלֶךְ שֶׁבִשְׁעַת שְׂמִיחָתוֹ הוּא מִתְּגַלֶּה לְכָל עַבְדֵּיו וּמַשִּׁים אִיעַ [אֶת עֲצָמוֹ] כְּהַדְיוּט עִמָּהֶם.

הַדְּבָר יוֹבֵן עַל פִּי הַיְדוּעַ שֶׁהַשְּׂמִיחָה מְבִיאָה לְעֲנוּוָה וּלְשְׁפָלוּת, כִּמְשַׁל הַמֶּלֶךְ שֶׁבִשְׁעַת שְׂמִיחָתוֹ מִתְּגַלֶּה לְכָל עַבְדֵּיו וּמַשְׁווֹה אֶת עֲצָמוֹ לְאָדָם פְּשוֹט כְּמוֹתָם.

וְכִמְיֵשׁ וְדוֹד מִכְרַכְר כּוֹי. (בְּשִׁמוּאֵל בִּי סִימָן ו'). מִשְׁאִיכֵי שֶׁלֹּא בִשְׁעַת הַשְּׂמִיחָה הוּא סָגוּר וּמִסּוּגָר וּמִרּוֹמָם עַל בְּנֵי אָדָם וּמֵאֵן חָשׁוּב וּמֵאֵן סָפוּן כּוֹי.

וְכִמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְדוֹד מִכְרַכְר" וְכוּי (בְּשִׁמוּאֵל בִּי, פֶּרֶק ו'). לְעוֹמֵת זֹאת, שֶׁלֹּא בִשְׁעַת שְׂמִיחָה הוּא סָגוּר וּמִסּוּגָר, נִישָׂא מֵעַל בְּנֵי הָאָדָם, וְיָמִי חָשׁוּב וְיָמִי סָפוּן" וְכוּי.

וְהָרִי הָעֲנוּה וְהַשְּׁפָלוּת מִתְּגַלֶּה מִצַּד הַשְּׂמִיחָה. וְהִנֵּה כְּתִיב תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבִטּוֹב לִבָּב מְרֹב כָּל כּוֹי.

הָרִי שֶׁהָעֲנוּוָה וְהַשְּׁפָלוּת מִתְּגַלֶּה מִכּוּחַ הַשְּׂמִיחָה. וְהִנֵּה כְּתוּב: "תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבִטּוֹב לִבָּב מְרֹב כָּל כּוֹי.

15 ופיי מרוב כל אפילו מחיי העוה"ה [העולם הבא] שיש בה שמחה יותר מבחיי העוה"ב [העולם הבא]. ולכאורה

מאין יבא לאדם בחי' זו בשמחה בחדות ה' ותהי השמחה הגדולה הזאת לאלקים בבחי' זו מרוב כל.

"מעבר לכל השפע" פירושו: אפילו מעבר לחיי העולם הבא, שתהיה בו שמחה גדולה יותר מן השמחה שבחיי העולם הבא. אך לכאורה, כיצד יגיע אדם לבחינה זו, לשמחה — ל"שמחת הוי"ו — עד ששמחה גדולה זו תהיה לה' בבחינה של "מעבר לכל השפע"?

אך הנה נודע שהשמחה היא התגלות התענוג שהענוג כשבא לידי גילוי אזי נולדה ונתהוה השמחה בהתגלות הלב וכל מה שיש גילוי תענוג יותר הוא שש ושמח יותר.

אך הנה ידוע שהשמחה היא גילוי התענוג: כאשר התענוג מגיע לידי גילוי, נולדת ונוצרת שמחה בגילוי הלב; וככל שהתענוג מתגלה יותר, כך האדם שש ושמח יותר.

16 והנה נודע בכל תענוגי עוה"ז שאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה והמזל ההוא רוחנית

התענוג ואין ערוך התענוג גשמי לגבי רוחני שהתענוג שברוחני גדול מאד מערך תענוג הגשמי.

והנה, ידוע שכל תענוגי העולם הזה נובעים מכך שאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל למעלה; והמזל הזה הוא הרוחניות של התענוג. אין ערוך בין התענוג הגשמי לרוחני, שכן התענוג שברוחני גדול לאין שיעור מן התענוג הגשמי.

וכי' [וכל זה] הוא בעניני עוה"ז שהם נשפעים מפסולת ושמרים דקדושה כמ"ש ונשב בגיא מול בית פעור והתענוג שבקדושה הוא נפלא לאין קץ במעלה יתירה ונפלאה עד מאד

וכל זה אמור בעניני העולם הזה, הנמשכים מן הפסולת והשמרים שבקדושה, כמו שכתוב: "ונשב בגיא מול בית פעור". אבל התענוג שבקדושה נפלא לאין קץ, במעלה נעלה ונפלאה עד מאוד.

וגם בקדושה יש עילוי אחר עילוי גי' [גן עדן] תחתון ועליון ועדן הוא למעלה מגי' [מגן עדן] שהוא מענג העליון מאד ונחל עדניך תשקם ועדן הוא בחי' חכמה ושם מתגלה תענוג.

וגם בקדושה יש עלייה אחר עלייה: גן עדן התחתון וגן עדן העליון, ומעל גן עדן נמצא עדן, שממנו נובע התענוג הנעלה ביותר, ככתוב: "ונחל עדניך תשקם". עדן הוא בחינת חכמה, ושם מתגלה התענוג.

אך עצמיות התענוג הוא עליון יותר כמו שנראה בחכמת האדם שיש בה תענוג והתענוג ההוא הוא בחי' עליונה מהחכמה שבחכמה זו שנפלה לאדם מלמעלה מהשכל

אך עצמות התענוג נעלית עוד יותר, כפי שרואים בחכמתו של אדם, שיש בה תענוג; והתענוג הזה הוא בחינה נעלית מן החכמה. שהרי בחכמה הזאת שנפלה לאדם מלמעלה מן השכל,

היינו מכח השכל נופל ונמשך התענוג משא"כ בחכמה מצד עצמה אין התענוג מורגש שם אלא שמחמת התחדשות גילוי החכמה מאיר בו התענוג וכ"ז [וכל זה] אינו

כלומר, התענוג נופל ונמשך מכוח השכל; ואילו בחכמה מצד עצמה אין התענוג מורגש בה, אלא התענוג מאיר בה בעקבות החידוש שבגילוי החכמה. וכל זה אינו אלא

אלא זיו והארה מעצמיות התענוג וכך ההארה הנמשכת בעדן העליון הוא רק זיו והארה מעצמיות התענוג הוא אור א"ס ב"ה הסוכ"ע

זיו והארה מעצמות התענוג. וכך, ההארה הנמשכת בעדן העליון אינה אלא זיו והארה מעצמות התענוג, שהוא אור אין סוף ברוך הוא, סובב כל עלמין,

שהוא מקור התענוגים ואין לכנות לו שם רק בשם עצמיות התענוג הפשוט מאחר שהתענוג הוא יותר עליון מכל המדרגות

שהוא מקור התענוגים, ואין לכנותו בשם אחר אלא "עצמות התענוג הפשוט", מאחר שהתענוג נעלה מכל המדרגות;

רק שהתענוג נפלא עד מאד ואינו מושג אפילו לעולמות העליונים ונק' סתימא דכל סתימין שאפילו לגבי עולמות הנעלמים הוא סתום ונעלם

אלא שהתענוג נפלא עד מאוד ואינו מושג אפילו לעולמות העליונים, והוא נקרא "סתימא דכל סתימין" — שכן הוא סתום ונעלם אפילו ביחס לעולמות הנעלמים.

והנה שם הוא שרש התורה והמצות כי הגם דאורייתא מחכמה נפקת מ"מ שרשה למעלה מהחכמה והמצות הן תרי"ג דאורייתא וז' דרכנן בגי' [בגימטריא] תרי"ך

ושם נמצא שורש התורה והמצוות. אף שהתורה יוצאת מחכמה, מכל מקום שורשה למעלה מחכמה. והמצוות הן תרי"ג מצוות התורה ושבע מצוות מדברי חכמים, וביחד הן בגימטריה שש מאות ועשרים (תרי"ך),

שהם אותיות כתר מלשון כותרת ומקיף ששם הוא השראת ענג העליון מקור התענוגים בבחי' כותרת ומקיף שאינו בא לידי גילוי רק בבחי' מקיף

שהן אותיות כתר, מלשון כותרת ומקיף. שם שורה התענוג העליון, מקור התענוגים, בבחינת כותרת ומקיף, שאינו מתגלה אלא בבחינת מקיף.

(ע' [עיינן] בע"ח [בעץ חיים] שכ"ב ספ"ו בחי' מקפת עליו כו' אור רוחני מקיף עליו) ואף גם זה ע"י רבוא רכבות מדריגות צמצומים רבים ושונים כמ"ש נפלאותיך

(ראו Etz Chaim, שער כ"ב, סוף פרק ו': "בחינת מקפת עליו" וכו', "אור רוחני מקיף עליו"). וגם המשכה זו נעשית באמצעות רכבות רכבות של מדרגות, צמצומים רבים ושונים, כמו שכתוב: "נפלאותיך

ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליך אגידה ואדברה עצמו מספר שכדי להיות המשכת נפלאותיך אלינו בבחי' פלא ומקיף הוא ע"י צמצומים רבים עד אשר עצמו מספר

ומחשבותיך אלינו; אין ערוך אליך, אגידה ואדברה, עצמו מספר". כדי שתימשך אלינו "נפלאותיך" בבחינת פלא ומקיף, הדבר נעשה באמצעות צמצומים רבים, עד ש"עצמו מספר".

כי פלא העליון נקרא לגבי אור א"ב [א"ס] ב"ה עצמו עושה פלא בחי' עשייה כו' והיינו התלבשות התענוג ברצון שהרצון אינו

כי הפלא העליון נקרא ביחס לאור אין סוף ברוך הוא עצמו "עושה פלא", בבחינת עשייה וכו'. והיינו התלבשות התענוג ברצון, שהרי הרצון אינו

אלא בחי' כותרת ומקיף בבחי' חיצונית ולא גילוי פנימית התענוג ומשם מושרש שרש המצות שהן הן רצונו ית' ובקיום המצות נמשך ענג העליון המלוכש

אלא בחינת כותרת ומקיף, בבחינת חיצוניות, ולא גילוי פנימיות התענוג. ומשם מושרש שורש המצוות, שהן רצונו ממש יתברך; ובקיום המצוות נמשך התענוג העליון המלוכש

ברצון נח"ר [נחת רוח] לפני שאמרתי ונעשה רצוני שבקיום המצות שורה נח"ר [נחת רוח] ותענוג העליון המלוכש ברצון העליון שאינו בא לידי גילוי בעדן שאינו אלא זיו כו'.

ברצון: "נחת רוח לפני", שאמרתי ונעשה רצוני". בקיום המצוות שורים נחת הרוח והתענוג העליון המלוכש ברצון העליון, שאינו מתגלה בגן עדן, שאינו אלא זיו וכו'.

17 והנה מגילוי עונג העליון הזה במצות נמשך בחי' שמחה שהוא גילוי התענוג להיות עוז וחדוה במקומו והשמחה היא הגורמת ענוה ושפלות

והנה, מגילוי התענוג העליון הזה במצוות נמשכת בחינת שמחה, שהיא גילוי התענוג, כדי שיהיו "עוז וחדוה במקומו". והשמחה היא הגורמת לענוה ושפלות;

לכן בה ועיי' יומשך אור איס ב"ה הסוכ"ע בנשמת האדם להיות בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] בהגלות נגלות עוז וחדות ה' מעונג העליון ב"ה

לכן, בה ובאמצעותה, יימשך אור אין סוף ברוך הוא, סובב כל עלמין, בנשמת האדם, ויהיה בבחינת ממלא כל עלמין, בגילוי גלוי של "עוז" ו"חדות הוי" מן התענוג העליון ברוך הוא.

(ועיי' מ"ש בד"ה ביום השמיני עצרת גבי אשר קדשנו במצותיו אשר נשבעת כו'. ועיי' בר"ח [בראשית חכמה] שער הענוה פרק א' בשם הרע"מ [הרע"א מהימנא] פ' פנחס) (דר"ל) שמדת מלכות נקרא ענוה.

(ועיינו כמה שנכתב בדיבור המתחיל "ביום השמיני עצרת", בעניין "אשר קדשנו במצוותיו", "אשר נשבעת" וכו'. ועיינו בראשית חכמה, שער הענוה, פרק א, בשם רע"א מהימנא, פרשת פנחס) (עמוד 230), שמידת מלכות נקראת ענוה.

והיינו כמש"ל [כמה שכתוב לעיל] בד"ה אתם נצבים שהרי אין מלך בלא עם פ"י שהם נקראו במדריגת עמו שהם אנשים כמותו ומתייחסים אליו בערך מה כו' והרי לגבי הקב"ה אין ערוך אליו כו'.

והיינו כפי שנכתב לעיל בדיבור המתחיל "אתם ניצבים": הרי "אין מלך בלא עם", כלומר, הם נקראים במעלת "עמו", משום שהם אנשים כמותו ויש בינם לבינו יחס מסוים וכו'; ואילו ביחס לקדוש ברוך הוא אין לו ערוך וכו'.

18 ולכן זה שאעפ"כ [שאף על פי כן] נשפל ונמשך להיות בחי' מלך וכמ"ש ה' מלך כו'. וכתוב למען הקים אותך היום לו לעם כו'. זהו ענוה והשפלה גדולה.

לכן, העובדה שהוא בכל זאת משפיל את עצמו ונמשך למטה להיות בבחינת מלך, כפי שנאמר: "הוי' מלך" וכו', וכן נאמר: "למען הקים אותך היום לו לעם" וכו' — היא ענוה והשפלה גדולה.

וזהו שעיי' השמחה בקיום התורה ומצות ממשיכים ענוה זו להיות בא"י [ברוך אתה ה'] אמ"ה [אלקינו מלך העולם] כו' וע' שם עוד בר"ח מענין הענוה בהקב"ה.

וזהו שעל ידי השמחה בקיום התורה והמצוות ממשיכים ענוה זו, כך שיהיה "ברוך אתה הוי' אלקינו מלך העולם" וכו'. ועיינו שם עוד, בראשית חכמה, בעניין ענוותנותו של הקדוש ברוך הוא.

19 וזהו שוש אשיש בה'. פ"י אשיש הוא לשון הפעיל כמ"ש כן ישיש ה' עליכם כו'.

וזהו [פירוש] "שוש אשיש בהוי". פירוש: "אשיש" הוא צורת הפעיל, כפי שנאמר: "כן ישיש הוי' עליכם" וכו'.

וְאֵרִזְיָל [וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָּהּ] הוּא אֵינוֹ שֶׁשׁ אֲבָל אַחֲרִים מְשִׁישׁ כִּי הוּא פּוֹעֵל יוֹצֵא לְאַחֲרִים. וּפִי שְׁכַנְסִי [שְׁכַנְסַת יִשְׂרָאֵל] אֹמֶרֶת שֶׁהִיא מַפְעֵלֶת הַשְּׂמֵחָה בְּהִי.

וְחִזְיָל אָמַר: "הוּא אֵינוֹ שֶׁשׁ, אֲבָל אַחֲרִים מְשִׁישׁ", מִשּׁוֹם שֶׁזֶהוּ פּוֹעֵל יוֹצֵא, הַפּוֹעֵל עַל אַחֲרִים. פִּירוּשׁ הַדָּבָר הוּא שְׁכַנְסַת יִשְׂרָאֵל אֹמֶרֶת שֶׁהִיא גּוֹרֶמֶת לְשְׂמֵחָה בְּהִי.

דִּהְיִינוּ לִהְיוֹת גִּילּוּי הוּי צִמְצוּם וְהַתְּפַשְׁטוֹת כּוֹי שֶׁהוּא עִי בְּחִי הַשְּׂמֵחָה שֶׁל הוּי דִּהְיִינוּ גִּילּוּי עֹנֵג הָעֲלִיּוֹן בִּיָּה לְמִטָּה

כְּלוּמָר, שֶׁתִּהְיֶה הַתְּגָלוֹת שֶׁל הוּי — צִמְצוּם וְהַתְּפַשְׁטוֹת וְכוּי — בְּאִמְצָעוֹת בְּחִינַת הַשְּׂמֵחָה שֶׁל הוּי, כְּלוּמָר, הַתְּגָלוֹת הַתְּעֻנּוֹג הָעֲלִיּוֹן, בְּרוּךְ הוּא, לְמִטָּה.

(וְזֶהוּ מִיָּשׁ בְּמִדְרַשׁ רַבָּה פִי צוֹ סַפִּי בְּעֵינֵי כָּפַל לְשׁוֹן שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ נַחֲמוֹת כְּפֹלוֹת דִּהְיִינוּ שֶׁמִּפְעִיל הַשְּׂמֵחָה וְהַגִּילּוּי בְּסוֹכִיעַ וּמִמְכִּיעַ [וּמִמְלֵא כָּל עֲלָמִין].

(וְזֶהוּ מֵה שֶׁנִּכְתַּב בְּמִדְרַשׁ רַבָּה, פֶּרֶשׁת צוֹ, סוֹף פֶּרֶק י, בְּעֵינֵי הַכְּפִילוֹת בְּלִשׁוֹן "שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ" — "נַחֲמוֹת כְּפֹלוֹת"; כְּלוּמָר, שְׁגוֹרְמִים לְשְׂמֵחָה וְלִהְיוֹת בְּסוֹכֵב כָּל עֲלָמִין וּבְמִמְלֵא כָּל עֲלָמִין).

וְעַמִּישׁ בְּמִיָּא מְעַנֵּין הַהִפְרָשׁ בֵּין שְׂמֵחָת פּוֹרִים לְשְׂמֵחָת יוּי שֶׁהוּא לְפִי שְׁעִי הַמִּסִּיר [הַמִּסִּירוֹת נֶפֶשׁ] שֶׁהִיא לָהֶם אִזְּ הַגִּיעוּ לְמַעְלָה מְעַלָּה בְּעִצְמוֹת אֹר אִיס בִּיָּה לְהַמְשִׁיךְ מִשֶּׁם גִּילּוּי הָאֹר וְהַנֶּסֶךְ

וְעִינּוּ בְּמָה שֶׁנִּכְתַּב בְּמָקוֹם אַחֵר בְּעֵינֵי הַהִבְדָּל בֵּין שְׂמֵחָת פּוֹרִים לְשְׂמֵחָת יוֹם טוֹב: בְּזִכּוֹת מִסִּירוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיָּתָה לָהֶם אִזְּ, הֵם הַגִּיעוּ מְעַלָּה מְעַלָּה, עַד עִצְמוֹת אֹר אִין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, כְּדִי לְהַמְשִׁיךְ מִשֶּׁם אֶת גִּילּוּי הָאֹר וְאֶת הַנֶּסֶךְ;

וְלִכְּן הַשְּׂמֵחָה מְגִילּוּי זֶה הוּא בִּיתֵר שֶׁאֵת וִיתֵר עִז כּוֹי וְאִפְשָׁר עִדִּיז יִיל [יֵשׁ לּוֹמֵר] עֵנִין כְּפִילַת הַשְּׂמֵחָה שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ כּוֹי וְעִי) (זְחִיג [זֶהֱרַח חֶלֶק ג] קְלִיג א')

וְלִכְּן הַשְּׂמֵחָה הַנּוֹבַעַת מְגִילּוּי זֶה הִיא "בִּיתֵר שֶׁאֵת וִיתֵר עִז" וְכוּי. וְאִפְשָׁר לְהַסְבִּיר בְּדֶרֶךְ זֶה גַּם אֶת עֵנִין הַכְּפִילוֹת בְּשְׂמֵחָה, "שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ" וְכוּי. וְעִינּוּ (זֶהֱרַח, חֶלֶק ג, קְלִיג עִי)

עִיפּ שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ וּבִשְׁעִי [וּבִשְׁעֵי הַשִּׁירִים] רַבָּה סִיפּ נְגִילָה וְנִשְׂמֵחָה בְּךָ וְהוּא בְּקִיּוֹם הַתּוֹמִיץ [הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת] שִׁישְׂרָאֵל עוֹשִׂים לְמִטָּה שְׁבִזָּה מִמְשִׁיכֵין הַמְשַׁחָה הוּא גִילּוּי עֹנֵג הָעֲלִיּוֹן בִּיָּה שְׁכָל הַמִּצְוֹת הֵם הַמְשַׁכּוֹת מִהָעֵלֶם אֶל הַגִּילּוּי

עַל פִּי הַפְּסוֹק "שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ", וּבִשְׁעֵי הַשִּׁירִים רַבָּה, בְּסוֹף [הַקְּטָע עַל] "נְגִילָה וְנִשְׂמֵחָה בְּךָ". הַדָּבָר נַעֲשֶׂה בְּאִמְצָעוֹת קִיּוֹם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שִׁישְׂרָאֵל מְקִיִּימִים לְמִטָּה, שֶׁכֵּן עַל יְדֵי כֶּךָ הֵם מְמַשְׁכִּים אֶת הַשְּׂמֵחָה — שֶׁהִיא הַתְּגָלוֹת הַתְּעֻנּוֹג הָעֲלִיּוֹן, בְּרוּךְ הוּא; שֶׁהִרִי כָּל הַמִּצְוֹת הֵן הַמְשַׁכּוֹת מִן הָעֵלֶם אֶל הַגִּילּוּי.

(וזהו ויספו ענוים בהוי' שמחה) (בישע"י [בישעיה] סי' כ"ט) פי' שהם מוסיפים כביכול שמחה בשם הוי' וכנ"ל בפי'

אשיש

(וזהו [פירוש] "ויספו ענוים בהוי' שמחה") (בישעיהו, פרק כ"ט): פירושו שהם מוסיפים, כביכול, שמחה בשם הוי', כפי שנתבאר לעיל בפירוש "אשיש",

שהיא מפעלת השמחה בהוי' כו'. וסיום הפסוק (בישעיה שם) ואביוני אדם בקדוש ישראל יגילו יתבאר לקמן:

שהיא מביאה לידי השמחה בהוי' וכו'. וסיום הפסוק (שם בישעיה), "ואביוני אדם בקדוש ישראל יגילו", יתבאר בהמשך.

20 ד אך הנה המשכה זו של תומ"צ [תורה ומצות] אנו ממשיכין בכל השנה אבל בראש השנה שמתחדש חיות

כללי על כל השנה מבחי' סוכ"ע אין המשכת תומ"צ [תורה ומצות]

4. אולם את המשכה הזאת של תורה ומצות אנו ממשיכים במשך כל השנה. אבל בראש השנה, כאשר מתחדשת חיות כללית לכל השנה, מבחינת סוכב כל עלמין, המשכת התורה והמצוות אינה

מספקת להמשיך התחדשות אור חדש וכפרט מי שפגם בעשותו אחת ממצות ה' אשר לא תעשינה או שלא קיים מצוה אחת ממצות ה'. אשר לזאת נקבע ר"ה [ראש השנה] יום מיוחד להמשיך אור חדש הזה ע"י השופר.

מספקת כדי להמשיך התחדשות של אור חדש, ובייחוד אצל מי שפגם בכך שעשה אחת מ"מצוות הוי' אשר לא תעשינה", או שלא קיים מצווה אחת ממצוות ה'. משום כך נקבע ראש השנה כיום מיוחד להמשיך אור חדש זה באמצעות השופר.

21 וזהו בחדש שופר בחי' התחדשות. והענין כי הנה השופר הוא ג"כ המשכת בחי' ענג העליון

וזהו [פירוש] "בחדש שופר": בחינת התחדשות. והעניין הוא שהשופר גם הוא המשכה של בחינת התענוג העליון,

אלא שהוא המתגלה בבחי' פנימיות ע"י גנוחי גנח וילולי יליל בחי' בכיה לעורר רחמים רבים ממקור הרחמים שהן י"ג מדה"ר [מדות הרחמים] שבכתוב והן הן המשכת פנימית ענג העליון

אלא שזהו התענוג המתגלה בבחינת פנימיות, באמצעות "גנוחי גנח וילולי יליל" — בחינת בכי, המעורר רחמים רבים ממקור הרחמים, שהם שלוש עשרה מידות הרחמים שבכתוב. והן עצמן המשכה של פנימיות התענוג העליון,

שהוא למעלה מעלה מבחי' ענג העליון המלוכש בתומ"צ [בתורה ומצות] שאינו מתגלה אלא בבחי' חיצוני ובחי' מקיף בלבד

שהיא למעלה מעלה מבחינת התענוג העליון המלוכש בתורה ובמצוות, המתגלה רק בבחינת חיצונית ובבחינת אור מקיף בלבד.

ולכן מתקן כל הפגמים וממלא כל החסרונות שבהמשכת התורה והמצוות אך הגילוי הזה הוא ע"י בחי' גנוחי גנח וילולי יליל

ולכן הוא מתקן את כל הפגמים ומשלים את כל החסרונות שבהמשכת התורה והמצוות. אך גילוי זה נעשה באמצעות בחינת "גנוחי גנח וילולי יליל",

כי הבכיה היא על ריחוק אור א"ס ב"ה בבחי' גילוי רק זכר רב טובך יביעו להודיע לבני האדם גבורותיו רק הצמצומים רבים ועצומים ריבוא רבבות

כי הבכי הוא על ריחוק אור אין סוף ברוך הוא מגילוי. רק "זכר רב טובך יביעו", "להודיע לבני האדם גבורותיו" — רק הצמצומים, רבים ועצומים, רבבות רבבות

מדריגות עד אין חקר וכמ"ש אגידה ואדברה עצמו מספר צמצום אור א"ס ב"ה להיות נראה ונגלה כבוד הדר מלכותו ומלכותך מלכות כל עולמים שמזה חיות העולמות וקיומם כי אין מלך בלא עם.

מדריגות עד אין חקר. וכמו שכתוב: "אגידה ואדברה עצמו מספר" — שאור אין סוף ברוך הוא צמצם את עצמו כדי שייראו ויתגלו "כבוד הדר מלכותו" ו"מלכותך מלכות כל עולמים"; מהם באות חיות העולמות וקיומם, שהרי "אין מלך בלא עם".

22 וכאשר יתבונן המשכיל על ריחוק זה מגילוי אור א"ס ב"ה שכמה צמצומים ועולמות אין מספר

המעלימים ומסתירים גילוי אור א"ס ב"ה מקור התענוגים ירבה בבכיה מאד

וכאשר האדם המתבונן יעמיק במחשבתו בריחוק הזה מגילוי אור אין סוף, ברוך הוא, ובמספרם הרב עד אין-סופי של הצמצומים והעולמות המסתירים ומעלימים את גילוי אור אין סוף, ברוך הוא, מקור התענוגים — הוא יבכה מאוד.

כי שי לו לבכות יותר מאשר בוכים עוברים בגיהנם שעליהם אמר הכתוב עוברי בעמק הבכא (תהלים סימן פ"ד)

שהרי יש לו סיבה לבכות יותר מאלה העוברים בגיהנם, שעליהם נאמר: "עוברי בעמק הבכא" (תהלים, פרק 84).

שהרי הגיהנם הוא רק מירוק נפשו וכמו שאמרו על אחר מוטב דלידייני וליתי לעלמא דאתי.

שהרי הגיהנם אינו אלא מירוק הנפש, וכפי שאמרו על אחר: "מוטב שיידון ויבוא לעולם הבא".

ואם על הסתלקות עונג עוה"ב [עולם הבא] בוכים שאינו אלא זיו. ומכ"ש [ומכל שכן] וק"ו [וקל וחומר] שיש לבכות על סילוק גילוי אור א"ס ב"ה מקור התענוג

ואם בוכים על הסתלקות התענוג של העולם הבא, שאינו אלא זיו, על אחת כמה וכמה שיש לבכות על הסתלקות גילוי אור אין סוף, ברוך הוא, מקור התענוג.

(וזהו רחל מבכה על בניה כו' כי איננו וכדפי' בזח"ג [בזהר חלק ג] ויקרא) (דף כ' ע"ב) בגין דקב"ה [דקודשא בריך הוא] סליק לעילא ולעילא ולא אשתכח בגווה.

(וזהו [פירוש] "רחל מבכה על בניה" וכו', "כי איננו", כפי שמבואר בזהר חלק ג, ויקרא) (דף כ' ע"ב): "משום שהקדוש ברוך הוא עלה למעלה מעלה ואינו נמצא בתוכה".

הה"ד [הדא הוא דכתיב] כי איננו פי' שהוא הסתלקות ההמשכה והגילוי מבחי' סוכ"ע בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין]. ומחמת זה כרחל לפני גוזזיה נאלמה

זהו שנאמר "כי איננו". כלומר, הסתלקה ההמשכה וההתגלות מבחינת סוכב כל עלמין אל בחינת ממלא כל עלמין. ומשום כך, "כרחל לפני גוזזיה נאלמה";

היינו ירידת הנשמה ושעבודה לדאוג ולחשוב בכל עניני הגוף ותאוות נפש הבהמית החיונית מה שהן מותרות כו' ועמ"ש מזה בד"ה אלה מסעי.

כלומר, הנשמה יורדת ומשתעבדת לדאגה ולמחשבה על כל עניני הגוף ועל תאוות הנפש הבהמית החיונית, גם אלה שהן מותרות וכו'. ועיין במה שנכתב על כך במאמר המתחיל "אלה מסעי".

והנה מזה נמשך בחינת מבכה ע"ד מבכה אחרים עמה שהוא התעוררות הבכיה בלב האדם על סילוק גילוי אור א"ס ב"ה כו'.

והנה מכך נמשכת בחינת "מבכה", במובן של "מבכה אחרים עמה": התעוררות הבכי בלב האדם על הסתלקות גילוי אור אין סוף, ברוך הוא, וכו'.

והנה על בכיה זו נאמר קול ברמה נשמע וכדפי זח"א [זהר חלק א] ויגש (דרי"י [דרבינו יצחק] ע"א) מאי ברמה דא הוא עלמא דאתי כו'

ועל בכי זה נאמר: "קול ברמה נשמע", כפי שמפרש הזוהר, חלק א', ויגש (דף 210a): "מהי 'ברמה'? זהו העולם הבא" וכו'.

וכמ"ש ותתפלל חנה על הוי' ובכה תבכה כו' שע"י התעוררות רחמים בבחי' בכה תבכה הנ"ל הוא מעורר בחי' על הוי' למעלה מבחי' ומדריגת שם

כפי שנאמר: "ותתפלל חנה על הוי' ובכה תבכה" וכו'. באמצעות התעוררות הרחמים בבחינת "בכה תבכה" האמורה לעיל, מעוררים את הבחינה של "על הוי'" — למעלה מהוי', למעלה מהבחינה והמדרגה של השם

הוי' הנמשך ע"י קיום המצות ובבחי' בכיה זו ממשיך גילוי בחי' פנימיות עונג העליון המלוכש ביג"מ [בי"ג מדות] הרחמים המתגלה ע"י ריבוא רבבות ומדרגות צמצומים בחנית גבורתך.

הוי' הנמשכת באמצעות קיום המצות. ובאמצעות בכי זה ממשיכים גילוי של פנימיות התענוג העליון, המלוכשת בשלוש עשרה מידות הרחמים, המתגלה באמצעות רבבות רבבות ומדרגות של צמצומים, בבחינת "גבורתך".

23 וזהו תגל נפשי באלהי כי שם אלקים הוא בחי' הצמצום ומגן לשם הוי'. כמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקים הוא ענין חמה בנרתקה כמ"ש במ"א. ולהיות כל המשכות הללו שבבחי' פנימית הם בבחי' צמצומים וגבורות

וזהו [פירוש] "תגל נפשי באלהי". שכן שם אלקים הוא בחינת הצמצום והמגן לשם הוי', כפי שנאמר: "כי שמש ומגן הוי' אלקים"; זהו ענין החמה בנרתקה, כפי שנתבאר במקום אחר. ומכיוון שכל המשכות הללו, שהן בבחינת פנימיות, הן בבחינת צמצומים וגבורות

(וזהו גם כן ענין ממעמקים קראתיך עשרה עומקים דעשי"ת [דעשרת ימי תשובה] עומק גימטריא רי"ו גימטריא גבורה כמו עד"מ עומק המעיין שהוא יוצא ונמשך ממקורו שהנביעה דקה ביותר כקרני חגבים עד"מ ורה"ג דאל"כ [דאם לא כן] היה כמו במבול כשנבקעו מעינות תהום כו'.

(וזהו גם ענין "ממעמקים קראתיך": עשרת העומקים של עשרת ימי תשובה. עומק בגימטריא רי"ו, כגימטריא של גבורה. למשל, עומקו של מעיין, שמימיו יוצאים ונמשכים ממקורו: הנביעה דקה מאוד, כקרני חגבים, דרך משל וכיוצא בזה; שאם לא כן, היה הדבר כמו במבול, כאשר נבקעו מעיינות תהום וכו').

וכך עדי"מ הגילוי וההמשכה מעומקא דכולא צ"ל ע"י בחי' גבורה וצמצומים כו' וזהו דעומק גימטריא גבורה דייקא וזהו ענין רי"ו הנז' [הנזכר] בפע"ח [בפרי עץ חיים] בכוונות ראש השנה ויוהכ"פ [ויום הכפורים].

וכך גם, דרך משל, הגילוי וההמשכה מעומקא דכולא צריכים להיות באמצעות בחינת גבורה וצמצומים וכו'. לכן דווקא "עומק" עולה בגימטריה "גבורה". וזהו ענין רי"ו הנזכר בפרי עץ חיים, בכוונות ראש השנה ויום הכיפורים.

וזהו שעל זה נאמר תגל נפשי באלקי שלהיות ההמשכה מבחי' על הוי' צ"ל ע"י צמצום וגבורה כו' ולכן במ"ת [במתן תורה] נאמר ג"כ וידבר אלקים לפי שצ"ל גילוי והמשכה מבחי' אנכי מי שאנכי כו' וז"ש [וזהו שכתוב] ג"כ בברכת יצחק ויתן לך האלקים

וזהו הטעם שעל כך נאמר "תגל נפשי באלקי": כדי שההמשכה תהיה מבחינת "על הוי'", היא צריכה להיעשות באמצעות צמצום וגבורה וכו'. לכן גם במתן תורה נאמר "ידבר אלקים", משום שהיה צורך בגילוי ובהמשכה מבחינת "אנכי", "מי שאנכי" וכו'. וזהו גם שנאמר בברכת יצחק: "ויתן לך האלקים";

כי להיות ההמשכה מבחינת טל השמים טלא דבדולחא פנימית עונג העליון צ"ל ע"י שם אלקים מטעם הנ"ל וע' בזח"ג [בזהר חלק ג] פ' פנחס דרל"ט ע"ב גבי ואתר דא אתקין האלקים תדיר כו' מאין סוף ומאין חקר ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם בשם נ"ב מהרח"ו [מהרבי חיים ויטאל] ובפ' ואתחנן)

שכן כדי שההמשכה תהיה מבחינת "טל השמים", "טלא דבדולחא" — פנימיות תענוג העליון — היא צריכה להיעשות באמצעות שם אלקים, מן הטעם הנזכר לעיל. ועיינו בזהר חלק ג', פרשת פנחס, דף רל"ט ע"ב, בענין "ואתר דא אתקין האלקים תדיר" וכו', "מאין סוף ומאין חקר"; וכן במקדש מלך שם, בשם הגהה ממהרח"ו; ובפרשת ואתחנן.

(דרס"ז ע"ב) ע"פ עין לא ראתה אלקים זולתך כו' ע"ש ועמ"ש בביאור ע"פ כן אדי' הו' י' יצמיח צדקה ותהלה

(דף רס"ז ע"ב), על הפסוק "עין לא ראתה אלקים זולתך" וכו'; עיינו שם. ועיינו גם במה שנתבאר בביאור על הפסוק "כן אדי' הו' י' יצמיח צדקה ותהלה",

שהוא שם הוי' בניקוד אלקים וכד"ה אתם נצבים בפ' למען הקים אותך היום לו לעם והוא יהיה לך לאלקים

שהוא שם הוי' בניקוד אלקים; וכן בדרוש המתחיל "אתם נצבים", בביאור הפסוק "למען הקים אותך היום לו לעם והוא יהיה לך לאלקים",

שהוא להיות נגלה כבוד הדר מלכותו בחי' מל' דא"ס שאין העולמות יכולים לקבל הארה זו בפנימיותם רק כמ"ש שום תשים עליך מלך עליך דייקא.

כלומר, שיתגלה "כבוד הדר מלכותו" — בחינת מלכות דאין סוף, שהעולמות אינם יכולים לקבל הארה זו בפנימיותם, אלא רק כפי שנאמר: "שום תשים עליך מלך" — "עליך" דווקא.

24 ולכן המלאכים זעות מחיל כסא וחיל ורעדה יאחזון מפני שמשיגין התלבשות מל' דא"ס ב"ה ואין יכולים לקבל הארה מזה בבחי' פנימיותם

ולכן המלאכים רועדים מפחד הכיסא, ו"אימה ורעדה אוחזות בהם", מפני שהם משיגים את התלבשות מלכות אין סוף, ברוך הוא, ואינם יכולים לקבל ממנה הארה בפנימיותם.

רק כמ"ש שום תשים עליך מלך עליך דייקא. ולכן המלאכים זעות שמ"מ מקבלים עליהם עול מלכות שמים ומזה תפול עליהם אימה ופחד.

אלא רק כפי שנאמר: "שום תשים עליך מלך" — "עליך" דווקא. ולכן המלאכים רועדים, שכן בכל זאת הם מקבלים עליהם עול מלכות שמים, ומתוך כך "נופלת עליהם אימה ופחד".

25 וכך המשכת השופר שהוא המשכת פנימיות עונג העליון א"א לבא לידי גילוי הנפש בבחינת פנימיות כ"א בבחי' חרדה ורעדה.

וכך, המשכת השופר — שהיא המשכת פנימיות התענוג העליון — אינה יכולה להתגלות בנפש בפנימיות, אלא בבחינת חרדה ורעדה.

ולכן קול השופר גורם חרדה וכמו שכתוב וקול השופר חזק מאד ויחרד כל העם כו'.

לכן קול השופר מעורר חרדה, כפי שנאמר: "וקול השופר היה חזק מאוד, וכל העם רעד" וכו'.

26 וכל העם רואים את הקולות ואת קול השופר וירא העם וינועו כו'. אך מבפנים נמשך גילוי פנימית ענג העליון.

"וכל העם ראו את הקולות ואת קול השופר, והעם ראו ונעו" וכו'. אך מבפנים נמשכת התגלות פנימיות התענוג העליון.

וזוהו תגל נפשי בבחי' גילה שאין השמחה נראית ונגלית מבחוץ א לא שמבחוץ הוא התגלות החרדה ורעדה ותוכה רצוף הגילה והחדוה בפנימית עונג העליון הנמשך ע"י השופר ועמ"ש בדי"ה כיום השמע"צ [השמיני עצרת] גבי וכדי

וזוהו [פירוש] "תגל נפשי", בבחינת גילה, שבה השמחה אינה נראית ומתגלה כלפי חוץ; אלא שמבחוץ מתגלים חרדה ורעדה, ואילו תוכה רצוף גילה וחדוה, בפנימיות התענוג העליון הנמשך על ידי השופר. וראו מה שכתוב במאמר המתחיל "ביום השמיני עצרת", בעניין "וכדי"

להבין ענין תשובה כו' הנה עד"מ יש שני מיני תענוג לפני המלך כו' ע"ש וגם ע"ד ההוא יוכן ענין שוש אשיש ותגל נפשי שהן שני מיני תענוג הנ"ל:

"להבין ענין תשובה" וכו': "על דרך משל, יש שני מיני תענוג לפני המלך" וכו'; עיינו שם. ועל דרך זו יוכן גם ענין "שוש אשיש" ו"תגל נפשי", שהם שני מיני התענוג האמורים לעיל.

27 ה אך בכסה ליום חגנו. פי' בחי' בכסה שהוא התכסות והסתר השמחה שלא נראית ונגלית בר"ה [בראש השנה] כי חרדה ורעדה הם המעלימים ומסתירים את השמחה שלא תהא אלא בבחי' גילה.

5. אך [הפסוק ממשיך]: "בכסה ליום חגנו". פירוש הדבר: בחינת "בכסה" היא כיסוי והסתר של השמחה, שאינה נראית ואינה מתגלה בראש השנה, שכן הפחד והחרדה מסתירים ומכסים את השמחה, כך שהיא נשארת רק בבחינת גילה.

הנה התכסות הזאת תתגלה ליום חגנו הוא חג הסוכות שהוא סתם חג שבגמרא שאז תתגלה השמחה בגילוי כי בר"ה [בראש השנה] החרדה היא בחי' שמאל דוחה ולא דוחה לגמרי ח"ו [חס ושלום]

הכיסוי הזה יתגלה "ליום חגנו", כלומר בחג הסוכות, שהוא "חג" סתם בלשון הגמרא; אז השמחה תתגלה בגלוי. בראש השנה הפחד הוא בבחינת "שמאל דוחה", אך אין הוא דוחה לגמרי, חס ושלום;

אלא כמ"ש שמאלו תחת לראשי שבחי' שמאל דוחה גורם נשיאות ראש להתגלות בחג הסוכות בחי' וימינו תחבקני כאדם החובק את חברו מאהבה ואינו מניחו להפרד ממנו.

אלא, כפי שנאמר: "שמאלו תחת לראשי". בחינת השמאל הדוחה גורמת להרמת הראש, וכך מתגלה בחג הסוכות בחינת "וימינו תחבקני" — כמו אדם המחבק את חברו מאהבה ואינו מניח לו להיפרד ממנו.

כך בחג הסוכות הסכך וג' דפנות הן בחי' חיבוק וקרבת ה' ממש שסובבו ומקיפו מכל צד ואינו מניחו להיות בבחי' פירוד ח"ו [חס ושלום] (ועמ"ש מענין סוכות סד"ה האזינו השמים)

כך בחג הסוכות הסכך ושלוש הדפנות הם בבחינת חיבוק, קרבת ה' ממש, המקיפה את האדם מכל צד ואינה מניחה לו להיות בבחינת פירוד, חס ושלום. (ועיינו כמה שנכתב בעניין סוכות בסוף המאמר המתחיל "האזינו השמים").

וזהו מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה שמן המצר שבר"ה [שבראש השנה] נעשה מרחב בחג הסוכות

וזהו [פירוש] "מן המצר קראתי יה, ענני במרחב יה": מן המיצר של ראש השנה נעשה מרחב בחג הסוכות.

(כי מן המצר היינו שופר דראש השנה שהשופר צדו אי צר כו' ועמ"ש מזה ע"פ וכל העם רואים את הקולות כו' והמרחב שבחג הסוכות הוא התגלות בחי' רב חסד כו' בחי' כי חפץ חסד הוא וזהו וחסדי מאתך לא ימוש כו')

("מן המצר" הוא השופר של ראש השנה, שכן השופר צר בקצהו האחד וכו'; ועיינו כמה שנכתב על כך בפירוש הפסוק "וכל העם רואים את הקולות" וכו'. והמרחב שבחג הסוכות הוא גילוי בחינת "רב חסד" וכו', בחינת "כי חפץ חסד הוא"; וזהו [פירוש] "וחסדי מאתך לא ימוש" וכו').

ולכן נאמר ושאתם מים כששון שהי' [שהיה] ניסוך המים ע"ג [על גבי] המזבח בשמחה גדולה שמחת בית השואבה.

ולכן נאמר "ושאתם מים כששון", שכן ניסוך המים על גבי המזבח נעשה בשמחה גדולה — שמחת בית השואבה.

כי בכל השנה היו מנסכין יין ששם שורה בחי' שמחה מצד עצמיות אין שמחה אלא ביין משא"כ בחג הסוכות היה גילוי השמחה במים שאין בהם שמחה מצד עצמותו רק מפני גילוי השמחה עליונה במשך כל השנה היו מנסכים יין, שבו שורה מטבעו בחינת השמחה, שהרי "אין שמחה אלא ביין". לעומת זאת, בחג הסוכות התגלתה השמחה במים, שאין בהם שמחה מצד עצמם, אלא מפני שהתגלתה בהם השמחה העליונה.

(ועמ"ש כה"ג [כהאי גוונא] ע"פ מזמור שיר חנוכת הבית שבחי' בית ומקיף עליון לא שייך בו שמחה מצד עצמו שהוא למעלה מהשגה כו' וממשיכים בו שמחה ממקום עליון יותר כו' וכך הוא בענין השמחה שבניסוך המים ולכן נקרא בית השואבה)

(ועיינו כמה שנכתב על דרך זו על הפסוק "מזמור שיר חנוכת הבית": לבחינת "בית", אור מקיף עליון, אין שמחה שייכת מצד עצמה, משום שהיא למעלה מהשגה וכו'; השמחה נמשכת אליה ממקום נעלה עוד יותר וכו'. כך גם בשמחה של ניסוך המים, ולכן הוא נקרא "בית השואבה", כלומר בית של שאיבה.)

אך התגלות השמחה זו שבחג הסוכות אינה בהתגלות פנימית הנפש כ"א בבחי' מקיף. כי מצד שהמשכות שמחה זו מ"יג מדה"ר [מדות הרחמים] הממשיכות מענג העליון המרומם ומתנשא מימות עולם א"א לבא לידי גילוי כ"א בבחי' מקיף

אולם השמחה המתגלית בחג הסוכות אינה מתגלה בפנימיות הנפש, אלא בבחינת מקיף. מכיוון שהמשכות השמחה הללו באות מ"יג מידות הרחמים, הממשיכות מן התענוג העליון, המרומם והנישא מימות עולם, אין הן יכולות להתגלות אלא בבחינת מקיף,

וכמאמר המלך המרומם כו' ברחמיך הרבים כו' צור משגבנו מגן ישענו משגב בעדנו הם הן ג' בחי' מקיפין

כמאמר התפילה: "המלך המרומם" וכו', "ברחמיך הרבים" וכו', "צור משגבנו, מגן ישענו, משגב בעדנו" — אלו הן שלוש בחינות של אורות מקיפים,

כי משגב ומגן הם בחי' מקיף כנודע (וכ"ז [וכל זה] נמשך מבחינת ברחמיך הרבים כו' היינו ע"י יג"מ [י"ג מדות] הרחמים דעשי"ת [דעשרת ימי תשובה] שמהמצר ענני במרחב כו')

שהרי "משגב" ו"מגן" הם בחינת מקיף, כידוע. (וכל זה נמשך מבחינת "ברחמיך הרבים" וכו', כלומר, על ידי י"ג מידות הרחמים של עשרת ימי תשובה, שעל ידיהן "מן המצר קראתי י"ה, ענני במרחב י"ה" וכו').

וזהו כי הלבישני בגדי ישע בגדים היינו בחי' מקיפין ונק' בגדי ישע כי ישע מלשון וישע ה' אל הבל ואל מנחתו

וזהו "כי הלבישני בגדי ישע": בגדים הם בחינת מקיפים, והם נקראים "בגדי ישע", משום ש"ישע" הוא מלשון "וישע ה' אל הבל ואל מנחתו",

שהוא מלשון פונה ממקום למקום שהמקיפין הן מושכין את האדם ופונים אותו ממקום למקום. כמו הסוכה שהיא בחי' חיבוק כנ"ל.

שהוא לשון של פנייה ממקום למקום, שכן המקיפים מושכים את האדם ופונים אותו ממקום למקום, כמו הסוכה, שהיא בחינת חיבוק, כנ"ל.

28 ובה ועל ידה תמשך נפש האדם לדבקה בו וכל כחות הנפש אפי' [אפילו] מה שעוסק בצרכי העולם תהיינה עולות לה' וכמשל האדם החובק את חבריו מאחוריו שאפי' [שאפילו] בחי' אחוריים מקיף ומסבב להיות כולו עולה לה'.

ובתוכה ובאמצעותה תימשך נפש האדם להידבק בו, וכל כוחות הנפש, אפילו כשהוא עוסק בצרכי העולם, יעלו לה'. הדבר דומה לאדם המחבק את חברו מאחור: הוא מקיף ומסובב אפילו את בחינת האחוריים שלו, כך שהאדם כולו עולה לה'.

וגדול כח המקיף בזה להעלות נפש האדם שלא כדרך השתלשלות בסדר המדרגה וכמ"ש מדגל על ההרים כו':

גדול כוחו של האור המקיף להעלות את נפש האדם שלא בדרך ההשתלשלות, בסדר הדרגתי של המדרגות, וכמו שנאמר: "מדלג על ההרים" וכו'.

29 ו ומעיל צדקה יעטני. הנה הצדקה היא ג"כ בחי' לבוש אלא שגדול כח ומעלת הצדקה יותר משאר המצות.

6. "הוא עטף אותי במעיל צדקה". הצדקה היא גם בחינת לבוש, אלא שכוחה ומעלתה גדולים משל שאר המצוות.

שצדקה וגמ"ח [וגמילות חסדים] הם מהדברים שאוכלים פירותיהן בעוה"ז שיש בה המשכה וגילוי למטה בעוה"ז יותר מבשאר מצות

שכן הצדקה וגמילות החסדים הן מן הדברים "שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה", מפני שיש בהן המשכה וגילוי למטה, בעולם הזה, יותר מאשר בשאר המצוות.

ולכן נקרא בשם מעיל שתלויים בו זגים ורימונים להשמיע קול ונשמע קולו בבואו אל הקדש וקול הוא המשכה וגילוי:

לכן היא נקראת "מעיל", שעליו תלויים פעמונים ורימונים כדי להשמיע קול, "ונשמע קולו בבואו אל הקודש"; והקול הוא המשכה וגילוי.

30 כחתן יכהן פאר. פי' כחתן מלשון חות דרגא מזה ימשיך בחי' כהן וחסד בחי' אתה כהן לעולם הוא חסד ה' הנמשך מעולם ועד עולם ולהיות בבחי' פאר היינו בחי' חוק ומזון לישראל אשר כך אתפאר:

"כחתן יכהן פאר" — "כחתן" נדרש מלשון "חת דרגא", ירידה מדרגה. מכך יימשך עניין הכהן והחסד — הבחינה של "אתה כהן לעולם", שהיא חסדו של הוי' הנמשך "מעולם ועד עולם"; ולהיות בבחינת פאר, כלומר בבחינת "חוק ומזון לישראל", שעליהם נאמר "כך אתפאר".

31 וּכְכֹלָה תַעֲדָה כְּלִיָּהּ. [עֵי] [עֵיין] בּוֹחִיג [בְּזֹהֵר חֶלֶק ג] בִּלְק [קִצִּיט ב'] כְּלִיָּהּ אֱלֹהֵי הֵן נִשְׁיִי [נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל] שֶׁהֵן בְּבַחֲיִי

כִּלִּים וּמִקְבֵּלִים אוֹאִיִּס [אוֹר אֵין סוּף] בִּיָּהּ הַנִּמְשָׁךְ מִתּוֹרָה וּמִצּוֹת. וּדְבָרֵי אֲשֶׁר שְׁמַתִּי בְּפִיךָ.

”וּכְכֹלָה מִתְקַשֶּׁטֶת בְּתַכְשִׁיטִיָּהּ”. (ראו בְּזוֹהֵר, Part III, Balak, 199b). ”תַּכְשִׁיטִיָּהּ”: אֱלֹהֵי נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵן בְּבַחֲיִנַת כִּלִּים וּמִקְבֵּלוֹת אֶת אוֹר אֵין סוּף, בְּרוּךְ הוּא, הַנִּמְשָׁךְ מִן הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת; ”וּדְבָרֵי אֲשֶׁר שְׁמַתִּי בְּפִיךָ”.

וְהֵם בְּחִי כִלִּים הַבְּטָלִים לְאוּרוֹ כּוֹי וְהַכֹּלָה הִיא כִּנְסִי [כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל] וּמִקּוֹר נִשְׁיִי [נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל] תַּעֲדָה אוֹתָן בְּעֵדֵי עֵדִיִּים בְּעֶטְרָה שְׁעֵתִיד הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא לִיתְנוּ בְּרֹאשׁ כָּל צְדִיק.

וְהֵן בְּחִינַת כִּלִּים הַבְּטָלִים לְאוּרוֹ וְכוּי. וְ”הַכֹּלָה” הִיא כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל, מִקּוֹר נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל: הִיא מִקְשֶׁטֶת אוֹתָן בְּתַכְשִׁיטִים הַמְשׁוּבָּחִים בְּיוֹתֵר, בְּעֶטְרָה שֶׁהַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא עֵתִיד לְהַנִּיחַ עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל כָּל צְדִיק.

32 וְצִדִּיקִים יוֹשְׁבִין וְעֵטְרוֹתֵיהֶן בְּרֹאשֵׁיהֶן. וְכוּוֹנֶת הַפְּסוֹק שֶׁכֵּמוֹ הַחֲסֵד הַנִּמְשָׁךְ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם בְּבַחֲיִי

פְּנִימִית לְתַפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל בְּהַמְשַׁכַּת הַתּוֹרָה

”וְהַצִּדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעֵטְרוֹתֵיהֶם בְּרֹאשֵׁיהֶם”. וְכוּוֹנֶת הַפְּסוֹק הִיא: כֵּשֶׁם שֶׁהַחֲסֵד נִמְשָׁךְ ”מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם” בְּבַחֲיִנַת פְּנִימִיּוֹת, לְתַפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל, בְּאֻמְצָעוֹת הַמְשַׁכַּת הַתּוֹרָה,

וְכֵמוֹ בְּחִי הָעֵטְרוֹת שֶׁל צִדִּיקִים בְּגֵן עֵדֶן שֶׁהֵן בְּחִי מִקִּיפִים שֶׁכִּי [שֶׁכָּל זֶה] הוּא נִמְשָׁךְ מִזִּיּוֹ הַתּוֹרָה וְהַעֲבוּדָה כֵּן וְיוֹתֵר מִכֵּן שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בְּהוֹי עֲצָמוֹ וְתִגַּל נִפְשִׁי בְּאַלְקִי

וְכֵשֶׁם שֶׁעֵטְרוֹת הַצִּדִּיקִים בְּגֵן עֵדֶן הֵן בְּבַחֲיִנַת מִקִּיפִים — וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִזִּיּוֹ הַתּוֹרָה וְהַעֲבוּדָה — כֵּךְ, וְאֵף יוֹתֵר מִכֵּךְ: ”שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בְּהוֹי” עֲצָמוֹ, וְ”תִגַּל נִפְשִׁי בְּאַלְקִי,

כִּי הִלְבִּישְׁנִי כּוֹי הֵן הַמְשַׁכּוֹת פְּנִימִיּוֹת וּמִקִּיפִין שֶׁל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת עֲצָמָן שֶׁהֵן בְּבַחֲיִי אֱלֹקוֹת מִמֶּשׁ: (וְלִתּוֹסַפֵּת בִּיאוֹר עֲנִין וְגִלּוֹ בְּרַעְדָּהּ. הִנֵּה הוּא בְּחִי גְבוּהָ יוֹתֵר מִבְּחִי הַתְּגִלּוֹת הַשְּׂמִחָה עִיד שֶׁעֲלָמָא דַּאֲתַכְסִּיא גְבוּהָ מֵעֲלָמָא דַּאֲתַגְלִיא.

כִּי הִלְבִּישְׁנִי” וְכוּי: אֱלֹהֵי הֵן הַמְשַׁכּוֹת פְּנִימִיּוֹת וּמִקִּיפּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת עֲצָמָן, שֶׁהֵן בְּבַחֲיִנַת אֱלֹקוֹת מִמֶּשׁ. (וְלִהוֹסַפֵּת בִּיאוֹר בְּעֲנִיין ”וְגִלּוֹ בְּרַעְדָּהּ”: זֶה בְּחִינָה גְבוּהָ יוֹתֵר מִבְּחִינַת גִּילּוֹי הַשְּׂמִחָה, בְּדוּמָה לַכֵּךְ שֶׁעֲלָמָא דַּאֲתַכְסִּיא גְבוּהָ מֵעֲלָמָא דַּאֲתַגְלִיא.

וזהו ענין לוחות אחרונות שביוהכ"פ [שביום הכפורים] שניתנו בחשאי כו' כמ"ש לקמן בד"ה האזינו השמים ולעיל כפי תבא ע"פ היום הזה כו' ושם בד"ה ענין ראש השנה שהוא בחינת חסדים המכוסים וחסדים המגולים ומבואר במ"א דחסדים המכוסים הם בחי' עץ החיים משא"כ)

וזהו ענין הלוחות השניים, שניתנו ביום הכיפורים בחשאי וכו', כפי שכתוב להלן במאמר המתחיל "האזינו השמים", ולעיל בפרשת תבוא על הפסוק "היום הזה" וכו', ושם במאמר המתחיל "ענין ראש השנה": שזו בחינת חסדים מכוסים וחסדים מגולים. ומבואר במקום אחר שהחסדים המכוסים הם בבחינת עץ החיים, ואילו

(מקום) [חסדים] המגולים נקרא עץ הדעת טו"ר [טוב ורע] כו' עלמא דאתגליא כו' וזהו ענין והצנע לכת כו' החסדים המגולים נקראים עץ הדעת טוב ורע וכו', "עלמא דאתגליא" וכו'. וזהו ענין "והצנע לכת" וכו'.

וע' בזהר הרקיע ריש ספרא דצניעותא. ועמ"ש ג"כ לקמן סד"ה ביום השמיני עצרת שהגילה נמשכה מבחי' עליונה יותר מהשמחה כו'.

ועיינו בזהר הרקיע, בתחילת ספרא דצניעותא. וראו גם מה שכתוב להלן, בסוף המאמר המתחיל "ביום השמיני עצרת", שגילה נמשכת מבחינה עליונה יותר משמחה וכו'.

33 וזהו ואביוני אדם בקדוש ישראל יגילו פי' אביון שתאב לכל. והיינו בחינת רחל מבכה כו'

וזהו [הפירוש של] "והעניים שבבני אדם ישמחו בקדוש ישראל". הפירוש הוא שאביון הוא מי שמתאוה לכל דבר. וזוהי בחינת "רחל מבכה" וכו',

שהוא המרירות על כי איננו הסתלקות האור והגילוי ולכן נקרא אביוני אדם כי על הכסא דמות כמראה אדם כו'

שהיא המרירות על "כי איננו" — הסתלקות האור והגילוי. לכן הם נקראים "עניי אדם", שהרי "על הכיסא דמות כמראה אדם" וכו';

ובהסתלקות האור והגילוי דבחי' אדם לבחי' כי לא אדם הוא נק' היסוד ומלי' אביונים כו' שהם תאבים לגילוי האור כו'.

וכאשר מסתלקים האור והגילוי של בחינת אדם אל הבחינה של "כי לא אדם הוא", היסוד והמלכות נקראים "אביונים" וכו', משום שהם מתאווים לגילוי האור וכו'.

34 והוא בחי' בעלי תשובה שהתשובה אינה על עבירות דייקא רק המרירות על ריחוקו מה'. ונודע

שבמקום שבעלי תשובה עומדים כו'

וזו בחינת בעלי תשובה, שכן התשובה אינה דווקא על חטאים, אלא על המרירות על הריחוק מה'. וידוע ש"במקום שבעלי תשובה עומדים" וכו',

כי ע"י מרירות זו מעוררים י"ג הרחמים כמ"ש לעיל וכמ"ש בד"ה כי ההרים ימושו ובד"ה כי כארץ תוציא צמחה כו'.

כי באמצעות מרירות זו מעוררים את י"ג מידות הרחמים, כפי שנכתב לעיל, וכפי שנכתב במאמר המתחיל "כי ההרים ימושו" ובמאמר המתחיל "כי כארץ תוציא צמחה" וכו'.

35 וזהו בקדוש ישראל יגילו כלומר בבחי' שהוא קדוש ומובדל מבחי' ישראל דלעילא דהיינו כמו שכתוב

על הוי' למעלה משם הוי' דהיינו למעלה מבחי' ומדרגת צדיקים כו'

וזהו [פירוש] "יגילו בקדוש ישראל": כלומר, בבחינה שהיא קדושה ונבדלת מבחינת "ישראל שלמעלה"; היינו, כפי שנאמר "על הוי'" — למעלה משם הוי', כלומר למעלה מבחינתם ומדרגתם של צדיקים וכו'.

ואפשר שזהו ג"כ ענין ותגל נפשי באלקי שהוא כענין מ"ש והיה הוי' לי לאלקים כמ"ש ע"פ זה בפרשת ויצא ובד"ה שובה ישראל עד הוי' אלקיך ובד"ה ביום השמיני עצרת בפי צור לבבי וחלקי אלקים לעולם

ואולי זהו גם עניינה של "ותגל נפשי באלקי", שהוא בדומה לעניין הכתוב "והיה הוי' לי לאלקים", כפי שנתבאר על פסוק זה בפרשת ויצא, במאמר המתחיל "שובה ישראל עד הוי' אלקיך", ובמאמר המתחיל "ביום השמיני עצרת", בפירוש "צור לבבי וחלקי אלקים לעולם".

וזהו בחינת ומדרגת עשיית [עשרת ימי תשובה] שאז זוכים כל ישראל לבחי' תשובה והרי נקי אביוני אדם כמו שאומרים בכל הוידוים אשמנו בגדנו כו' חטאנו עוינו פשענו כו'.

וזהו בחינתם ומדרגתם של עשרת ימי תשובה, שבהם זוכים כל ישראל לבחינת תשובה, ולכן הם נקראים "אביוני אדם", כפי שאנו אומרים בכל הוידוים: "אשמנו, בגדנו" וכו', "חטאנו, עוינו, פשענו" וכו'.

36 והיינו בחיי אביונים מבחי' אדם רמ"ח מ"ע [מצות עשה] רמ"ח אברין דמלכא כו' ועיי' שתאבים ומתאבים

לשוב אל ה' מעומקא דליבא עיי' בקדוש ישראל יגילו בחינת כי לא אדם הוא ולא ישב אדם שם

כלומר, בחינת הנזקים לבחינת אדם — רמ"ח מצוות עשה, "רמ"ח איברין דמלכא" וכו'. ובאמצעות כמיהתם וכיסופיהם לשוב אל ה' מעומק הלב, "בקדוש ישראל יגילו" — בבחינת "כי לא אדם הוא" ובבחינת "לא ישב אדם שם".

וזהו ענין המלך הקדוש שאומרים בעשיית [בעשרת ימי תשובה] וזהו ענין לקדוש ה' מכובד שנאמר ביוהכ"פ

[ביום הכפורים] ופי' מכובד שמשם יומשך בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] להיות מלא כל הארץ כבודו כו'

וזהו ענין "המלך הקדוש" שאומרים בעשרת ימי תשובה. וזהו גם ענין "לקדוש ה' מכובד" שנאמר על יום הכיפורים. פירוש "מכובד" הוא שמשם יימשך בבחינת ממלא כל עלמין, כך ש"מלא כל הארץ כבודו" וכו',

כמבואר ענין זה בד"ה כי כארץ תוציא צמחה כו' הנ"ל. וזהו ענין תגל נפשי באלהי וכנ"ל.

כפי שמבואר ענין זה במאמר הפותח במילים "כי כארץ תוציא צמחה" וכו', שהוזכר לעיל. וזהו ענין "תגל נפשי באלקי", כנוכר לעיל.

37 והנה מבואר למעלה שהשמחה למעלה גורם ענוה להיות המשכת אור א"ס ב"ה הסוכ"ע בנשמת האדם

להיות בחיי ממכ"ע [ממלא כל עלמין] כו'.

והנה הוסבר לעיל ששמחה למעלה מביאה לידי ענוה, כדי שאור אין סוף ברוך הוא, הסובב כל עלמין, יימשך אל נשמת האדם ויהיה בבחינת ממלא כל עלמין וכו'.

ולפי' [ולפי זה] הגילה שהיא חדוה ושמחה פנימית יותר דהיינו מפנימית עונג העליון שלמעלה מבחי' עונג העליון המלוכש במצות כו'

ולפי זה, גילה, שהיא חדוה ושמחה פנימית יותר, כלומר, הנובעת מפנימיות התענוג העליון, שלמעלה מבחינת התענוג העליון המלוכש במצוות וכו',

היא גורמת ג"כ ענוה ושפלות יותר והוא ענין המשכת י"ג מדות הרחמים וכמ"ש ברי"ח [בראשית חכמה] שער הענוה שם בשם הרמ"ק [הרבי משה קורדוביר] שיי"ג מדה"ר [מדות הרחמים] הם מורים על הענוה כו' עיי' באריכות.

מביאה גם לידי ענוה ושפלות גדולות יותר. זהו ענין המשכת י"ג מדות הרחמים, וכמו שכתוב שם בספר ראשית חכמה, שער הענוה, בשם הרמ"ק, שיי"ג מדות הרחמים מורות על ענוה וכו'; עיינו שם בהרחבה.

38 והיא ענוה גדולה ועצומה להשפיל עצמו למטה מטה גם למקום העוונות להיות נושא עון ומגביהו

שיהיה אתהפכא חשוכא לנהורא כו'

וזהו ענוה גדולה ועצומה: להשפיל את עצמו מטה מטה, אפילו עד למקום העוונות, כדי להיות "נושא עון" ולהגביהו, כך שהחושך יתהפך לאור וכו'.

ועמ"ש מזה על פסוק ועתה יגדל נא והיינו לפי ששרש י"ג מדות הרחמים נמשכו מפנימית עונג העליון כנ"ל. וזהו הטוב כי לא כלו רחמיו.

ועיינו במה שנכתב על הפסוק "ועתה יגדל נא". והטעם לכך הוא ששורש שלוש עשרה מידות הרחמים נמשך מפנימיות התענוג העליון, כנזכר לעיל. וזהו [המשמעות של] "הטוב, כי לא כלו רחמיו".

הטוב הוא בחינת עמך מקור חיים עמך הסליחה היינו מה שהוא עמך ממש שמשם דייקא לוקחה הסליחה והיינו ע"י המשכת י"ג מדות הרחמים נושא עון כו'

"הטוב" הוא בחינת "עמך": "עמך מקור חיים", "עמך הסליחה". כלומר, מה שנמצא ממש "עמך" — דווקא משם נלקחת הסליחה. וזה נעשה באמצעות המשכת שלוש עשרה מידות הרחמים, "נושא עון" וכו'.

ועיין מ"ש בד"ה שובה ישראל עד ועמ"ש עוד מענין ענוה בביאור מאמר פ' פקודי (דף רל"ג) ע"פ והנה איש מראהו כו' בסוף הדרוש ע"ש:

ועיינו במה שנכתב במאמר המתחיל "שובה ישראל עד"; וכן במה שנכתב עוד בענין הענוה, בביאור המאמר לפרשת פקודי (דף 233), על הפסוק "והנה איש מראהו" וכו', בסוף הדרוש; עיינו שם.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/nitzavim/4

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק